ЗЭДЫН, УЛААН-ҮДЫН УПРАВЛЕНИНУҮДЭЙ ТАРЯАШАДТА—БАЯСХАЛАН!

...ндэхи колхоз, совхозууд таряа тушааха уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээд, ...эхэ орондоо үшөө 35 мянган центнер ороохо нэмэжэ оруулханьъ

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

Гүрэндэ таряа тушааха, худалдаха социалис уялгаяа дүүргэһэн түрүүшүүл республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэбэ.

ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИНҮҮД

ЗЭДЫН ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИ (управлениин начальник В. Ф. ЛЫСОВ, хүдөөгэй парткомой секретарь Х. Х. ХАНДУЕВ, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ С. Ф. ПОПОВ) гүрэнэй амбаарта 130 мянган центнер таряа оруулха гэһэн социалис уялгаяа дүүргээд, үшөө 10 мянган центнер таряа тушааха гэжэ шиидээ.

УЛААН-ҮДЫН ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИ (управлениин начальник Н. Т. Антоненко, хүдөөгэй парткомой секретарь И. Д. ЧЕРНЯКОВ, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. Б. ИРИНЧЕЕВ, управлениин ВЛКСМ-эй комитедэй секретариин орлогшо А. ШАДРИНА) гүрэндэ 150 мянган центнер таряа тушааха, социалис уялгаяа дүүргээд, үшөө 25 мянган центнер таряа худалдаха гэһэн шэнэ уялга абаа.

КОЛХОЗУУД, СОВХОЗУУД

ЗЭДЫН ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИИН «КОММУНИЗМ» КОЛХОЗ (колхозой түрүүлэгшэ Б. Л. МУРХОНОВ, парткомой секретарь Т. Б. ЖИГМЫТОВ, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Б. ИВАНОВ, главна агроном М. Т. ПЕРЕТОЛЧИН) гүрэндэ 18200 центнер таряа худалдаха гэһэн социалис уялгаяа сүм дүүргээ. Таряа тушааха түсэбынь 7 мянган центнер.

ЗЭДЫН ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИИН «МИР» КОЛХОЗ (колхозой түрүүлэгшэ Р. Н. ЯКОВЛЕВ, парткомой секретарь Д. Р. БУБЕЕВ, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь К. БУТУШИН, главна агроном ... М. ЗАБАНОВ) гүрэнэй амбаарта 12013 центнер таряа тушаажа, абаһан социалис уялгаяа 1500 центнерээр үлүүлбэ.

ТОРИИН СОВХОЗ (совхозой директор ... В. ТАЮРСКИЙ, парткомой секретарь ... М. ЛОМУХИН, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь В. МАРКОВ, рабочкомой түрүүлэгшэ ... Я. Кречетов, главна агроном В. А. КРЕЧЕТОВ) гүрэндэ 23228 центнер таряа тушаажа, абаһан социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэбэ. Эдэнэр бүхыдөө 25500 центнер таряа тушаахаар шиидээ.

«ОКТЯБРЬСКИЙ» СОВХОЗ (совхозой директор А. И. ЧИМИТЦЫРЕНОВ, парткомой секретарь Г. К. ХАЙДУКОВ, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь В. БАНЗАРАКЦАЕВ, рабочкомой түрүүлэгшэ ДАНЗАНОВ, главна агроном Ф. Е. БРАТУЩЕНКО) гүрэндэ 24398 центнер таряа тушаажа, абаһан социалис уялгаяа бэелүүлээд, түсэбөө 10 мянган центнерээр үлүүлбэ. Бүхыдөө 25 мянган центнер таряа тушааха зорилготой.

БОРЬЕОГОЙ СОВХОЗ (совхозой директор ... П. ХОМУТОВ, парткомой секретарь Ж. Б. ...УМБУНОВ, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь А. ХУБАНОВА, рабочкомой түрүүлэгшэ ... Т. ТОГОЧЕЕВ, главна агроном И. П. ...АЙЦЕВ) гүрэндэ 25 мянган центнер таряа тушаажа, социалис уялгаяа дүүргээ. Бүхыдөө ...7500 центнер таряа тушааха шэнэ уялга ...абанхай.

УЛААН-ҮДЫН ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИИН КИРОВЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗ (колхозой түрүүлэгшэ Х. А. ЧОИНЗОНОВ, парткомой секретарь Б. Б. ДОРЖИЕВ, главна агроном Т. Д. САНЖИЕВА) гүрэндөө 3050 центнер таряа тушаажа, социалис уялгаяа дүүргээд, үшөө 1 мянган центнер таряа тушааха гэжэ шиидээ.

УЛААН-ҮДЫН УПРАВЛЕНИИН «УЛААН ОРОНГО» КОЛХОЗ (колхозой түрүүлэгшэ М. Д. ЦЫРЕНОВ, парткомой секретарь Б. Л. КИШЕКТУЕВ, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Е. АНГУРОВА, главна агроном Д. Ц. БУДАЕВ) гүрэндөө 10 мянган центнер таряа тушаажа, социалис уялгаяа 1000 центнерээр үлүүлбэ. Бүхыдөө 11 мянган центнер таряа гүрэндөө худалдаха зорилготой.

УЛААН-ҮДЫН УПРАВЛЕНИИН «МАЯК» КОЛХОЗ (колхозой түрүүлэгшэ К. Н. СТЕПАНОВ, парткомой секретарь В. П. ЧИСТЯКОВ, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Н. ПАВЛОВА, главна агроном А. Х. КОПЫЛОВА) гүрэндөө 18 мянган центнер таряа тушаажа, социалис уялгаяа дүүргээд, түсэбһөө гадуур 7600 центнер худалдаа. Бүхыдөө 20 мянган центнер таряа гүрэндөө худалдахаар зөөжэ байна.

УЛААН-ҮДЫН УПРАВЛЕНИИН «ИСКРА» колхоз (колхозой түрүүлэгшэ В. Г. БУЯНОВ, парткомой секретарь Д. П. БОЛОНЕВ, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Е. ЕФРЕМОВ, главна агроном Г. К. ПАВЛОВ) гүрэндэ 21 мянган центнер таряа худалдажа, социалис уялгаяа 1000 центнерээр үлүүлээ. Түсэбынь 9 мянган центнер. Энэ колхоз бүхыдөө 22 мянган центнер таряа тушааха гэжэ шиидээ.

УЛААН-ҮДЫН УПРАВЛЕНИИН «КОММУНИЗМ» КОЛХОЗ (колхозой түрүүлэгшэ Ф. Е. АРХИНЧЕЕВ, парткомой секретарь В. Л. ДОРЖИЕВ, главна агроном Е. Д. БАЯРБИЛИКТУЕВА) гүрэндөө 6500 центнер таряа тушаажа, түсэбөө хоёр дахин дүүргээд, абаһан уялгаяа бэелүүлбэ. Эдэнэр бүхыдөө 7500 центнер таряа худалдахань.

ОРОНОЙНГОО БАЯЛИГТА ОРУУЛҺАН МАНАЙ ХУБИТА:

Зэдын үйлэдбэриин управлени

Манай таряашадай ажалай ехэ илалта туйлаһыень баяртайгаар тэмдэглэнэбди. Управлениимнай ажахынууд гүрэндэ таряа худалдаха уялгаяа сентябриин 27-до дүүргэбэ. **131 мянган центнер һайн шанартай ороохо тарян Эхэ ороной амбаарта оруулагдаа.** Мүнөө колхоз, совхозууд гүрэндэ уялгаһаа гадуур таряа тушаалгые үргэлжэлүүлжэ байна. Таряа абадаг пунктнуудта **үшөө 10 мянган центнерһээ багаа бэшэ ороохо тушааха** гэжэ тэдэнэр шиидээ.

Үрэһэнэй таряа һайнаар ургуулхын, хаһа саг соонь хуряажа абахын тулада колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ехэ оролдосотойгоор ажаллаһан байна. Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар парти, правительствын хараалһан хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлэн, управлениин ажалшад мүнөө жэлдэ хабарай тарилга бүри эмхитэйгээр һүнгэргөө, тарилгын талмайн хубаарилгые һайжаруулаа, ургаса багатай ургамалнуудай тарилгые бага болгоо, хахалагдадаг газараа 5680 гектараар үргэдхөө, ороохото ургамалнуудай тарилгые 28 мянган гектараар, тэрэ тоодо шэнииһын тарилгые 18 мянган гектараар ехэ болгоо.

Уялгаяа дүүргэһэн тухайгаа XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэ нүхэр Кавелин, парткомой секретарь нүхэр Сукнев, главна агроном нүхэр Лабыгин) управлени соогоо түрүүлжэ гараһан байна. Колхоз гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктнуудта 7044 центнер, уялгаар хараалагдаһанда орходоо 700 центнерээр ехэ ороохо таряа тушаагаа.

«Октябрьский» совхоз (совхозой директор нүхэр Чимитцыренов, парткомой секретарь нүхэр Хайдуков, главна агроном нүхэр Братущенко) өөрынгөө уялгые дүүргээ. Совхозой ажалшад Эхэ орондоо 24400 центнер таряа тушаагаад, үшөө мянган центнер ороохо таряа тушааха гэһэн шэнэ зорилго урдаа табинхай.

Гүрэндэ 12 мянган центнер ороохо таряа «Мир» колхоз (түрүүлэгшэ нүхэр Яковлев, парткомой секретарь нүхэр Бубеев, главна агроном нүхэр Забанов) худалдаа. Уялгаһаа гадуур үшөө 1500 центнер ороохо худалдаха гэжэ колхознигууд шиидээ.

Ториин совхоз (директор нүхэр Таюрский, парткомой секретарь нүхэр Ломухин, главна агроном нүхэр Кречетов) абаһан уялгаяа дүүргээ. Ажахы гүрэндэ 23 мянган центнер ороохо тушаагаа, **үшөө 2500 центнерһээ багаа бэшэ таряа** тушааха гэһэн уялга абаа.

Таряа тушаажа абадаг пунктнуудта 18 мянга үлүүтэй центнер таряа оруулһан «Коммунизм» колхоз (түрүүлэгшэ нүхэр Мурхонов, парткомой секретарь нүхэр Жигмитов, главна агроном нүхэр Перетолчин) уялгаяа үлүүлэн дүүргэбэ.

Хүнүүдэй оролдосотой шангаар ажаллаһанай ашаар илалта туйлагдаа. Ургаса хуряалгын үедэ шэн зоригтойгоор ажаллажа, һайн үрэ дүн туйлагшад гэхэдэ: комбайнер Леонтий Вершинин (XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз) 805 гектар таряа хадаа, 300 гектарай баалнуудые суглуулаа; комбайнер Кирилл Зайцев (Борьёогой совхоз) мянга гаран гектар ороохото таряа хадаад, суглуулжа абаа, комбайнернууд Сандан Цыденов («Мир» колхоз), Мунко Лубсанов («Коммунизм» колхоз), С. Бадмаев (Ториин совхоз) болон бусад мүн лэ һайн үрэ дүн туйлаа.

Гүрэндэ таряа тушаалгатай нэгэн доро үрэһэ хаалга амжалтатайгаар ябуулагдана. Управлениин ажахынууд 260 мянган центнер үрэһэ хааха түсэбтэй аад, 125500 центнер хаагаад байна.

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз 5000 центнер үрэһэ хаажа, тарилгын шанарта хүргөө, 12 мянга гаран центнер хааһан Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз үрэһэ хаалгаяа түгэсхэхэеэ байна.

Бүхы ажахынуудта ургаса хуряалгые, намарай паар хахалалгые, үрэһэ хаалгые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада Зэдын үйлэдбэриин управлениин ажалшад бүхы хүсэ шадалаа зорюулна.

В. ЛЫСОВ, Зэдын үйлэдбэриинуправлениин начальник.
Х. ХАНДУЕВ, парткомой секретарь.
С. ПОПОВ. аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлени

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозууд бэлэдхэлэй пунктда **150 мянган центнер таряа тушаажа,** үсэгэлдэр гүрэндэ таряа тушааха социалис уялгаяа дүүргэбэ. Түсэбэй ёһоор 80 мянган центнер таряан тушаагдаха байгаа.

Энэ ехэ зорилгые шиидхэхэ хэрэгтэ эдэ ажахынууд эгээн ехэ үүргэ дүүргээ гэбэл: «Маяк» колхоз гүрэндөө 18 мянган центнер, «Искра»—21 мянган центнер, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз—19 мянган центнер, «Улаан-Оронго» колхоз—10 мянган центнер, Онохойн совхоз—13 мянган центнер таряа тушаагаа.

Управлениин колхоз, совхозууд өөһэдынгөө арга боломжонуудые тооложо үзөөд, гүрэндөө **үшөө 25 мянган центнер таряа тушааха** гэһэн шэнэ уялга абаба.

Н. АНТОНЕНКО, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин начальник;
И. ЧЕРНЯКОВ, хүдөөгэй парткомой секретарь;
Н. ИРИНЧЕЕВ, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ;
А. ШАДРИНА, ВЛКСМ-эй комитедэй секретариин орлогшо.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! *40-дэхи жэлээ гарана*

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 231 (10292) | 1963 оной сентябриин 29, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

Колхоз соогоо түрүүлһээр

Хориин үйлэдбэриин управлениин «Победа» колхозой таряашад, механизаторнууд ургасаяа болзортонь, хоролтогүйгөөр хуряажа абахын тула ехэхэн оролдолго гаргана. Эдэнэй дундаһаа комбайнер Цыренжап Банзатович Лыгденовэй агрегат түрүүлжэ ябана. Энэ агрегадаархин үдэрэйнгөө даабарие 150—160 процент дүүргэдэг.

Мүн тракторист, комсомолой гэшүүн Доржижап Лыгденов, Буряадай хүдөө ажахын институдай студентнэр Доржо Бальжинимаев, Растислав Тубаев гэгшэд ажал хүдэлмэридөө оролдосотойгоор хандан, амжалта туйлана.

Д. Раднаев,
ВЛКСМ-эй Хориин комитедэй инструктор.

Уялгаһаа гадуур—5000 центнер таряа

ХЯАГТА. (телефоноор абтаба). Погранична совхоз (директор С. В. Кривогорницын, парткомой секретарь Б. Т. Цыренжапов) агууехэ Октябриин 46 жэлэй ойдо зорюулагдаһан социалис мүрысөөндэ оролсон, гүрэндөө 18 мянган центнер таряа худалдаха гэжэ шиидэһэн юм. Энэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээ. Сентябриин 26-да Хяагтын адагай бэлэдхэлэй пунктда 18 мянган центнер эрхим шанартай таряан тушаагдаа.

Совхозой коллектив арга боломжоёо дахин тооложо үзөөд, гүрэндөө үшөө 5 мянган центнер таряа худалдаха гэбэ. Уялгаһаа гадуур таряан тушаагдажа байна.

Ново-Десятниковай отделениин механизаторнууд таряа хуряалга дээрэ илангаяа илгарна. Комбайнер Анатолий Рыжков халаанайнгаа даабари үдэр бүри 120—150 процент дүүргэнэ.

Хяагтын Адагай таряашад октябриин нэгэн хүрэтэр таряа худалдаха шэнэ уялгаяа дүүргэхын түлөө бүри эршэмтэйгээр хүдэлжэ байна.

Д. Чойдоров.

Үшөө 2 ажахы уялгаяа дүүргээ

МУХАР-ШЭБЭР, (Телефоноор абтаба). Ургасаяа түргэн хуряажа, Эхэ орондоо ороохо таряа элбэгээр худалдахын тула үйлэдбэриин управлениин ажахынуудта социалис мүрысөөн үдэрһөө үдэртэ ургэдэжэ байна.

Энэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон Суулгын совхозойхид (директорынь Л. П. Цыренов, парткомойнь секретарь И. Е. Крупенников, главна агрономынь И. В. Перевалов) сентябриин 24-дэ Эхэ оронойнгоо амбаарта 40 мянган центнер эрхим шанартай таряа оруулжа, социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээ. Мүнөө уялгаһаа гадуур таряа гүрэндөө тушаажа үргэлжэлһөөр.

Мүн эндэ таряа хуряалга, үрэһэ хүрэнгэ хаалга, намарай паар хахалалга муу бэшээр ябуулагдана. 13166 гектар ороохото ургамалнуудай 8382 гектарынь хуряагдажа абтанхай. Гадна богонихон болзорто 1690 га намарай паар хахалагдаа. Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой таряалан дээрэхи хүдэлмэриин эршэ үдэрһөө үдэртэ улам шангадана.

Бэшүүр нютагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ артелиинхид (түрүүлэгшэнь П. С. Афанасьев, парткомойнь секретарь И. Р. Павлов) ургаса хуряалга дээрээ түрүүшын амжалта туйлаба. Колхозой механизаторнууд сагай уларилай муу байбашье, ажалаа зүбөөр эмхидхэн, габшагай шангаар хүдэлжэ, 4118 га ороохо таряанайнгаа 3473 гектарыень гэхэ гү, али бүхы ургасын 75 процентые хуряагаад байна. Тиигээд гүрэндэ 12 мянган центнер таряа худалдахаар үгээ үгөөд, мүнөө тэрэнээ амжалтатайгаар бэелүүлээ. Тус ажахыда намарай паар хахалха хүдэлмэри һайнаар ябуулагдана. Бүхыдөө 2500 га паар хахалха аад, 1700 га хахалаад байна.

В. Биртанов,
Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин начальнигай орлогшо.

Василий Павлович Каленов эрхим механизатор. Зэдын үйлэдбэриин управлениин XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир энэ жэлэй таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалга һайнаар эмхидхэһэн байна. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз управлени дотороо эгээн түрүүлэн гүрэндэ таряа тушаалгаяа, таряа хуряалгаяа дүүргээ. Зураг дээрэ: В. П. Каленов.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Н. С. ХРУЩЕВ Украинада

...ОВАЯ КАХОВКА (Херсон... область), сентябриин 27. (...лэлэй бүлэг). КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ...ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев Краснознаменско уһалуулгын системые хараа, Скадовска үйлэдбэриин управлениин «Нове Життя», «Радяньска Украина» гэжэ колхозуудта, «Скадовский-90» гэжэ совхоздо ...бөө.

Н. С. Хрущев уһалагдадаг ...ар дээрэ таригдаһан кукуруза болон барайгарые хараа, колхознигуудтай, совхозой хүдэлмэришэдтэй, мэргэжэлтэдтэй, ажахынуудай болон үйлэдбэриин управленинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдөө.

Хаа хаанагүй Никита Сергеевичые хани халуунаар угтадаг ...гаа.

Украинын КП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь П. Е. Шелест, Украинын ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ И. П. ...нец, УССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. С. Коротченко, Украинын КП-гэй ЦК-гай секретарь В. Г. Комяхов, партиин Херсонско хүдөөгэй обкомой нэгэдэхи секретарь А. С. Кочу..., партиин Крымска хүдөөгэй обкомой нэгэдэхи секретарь ... К. Лутак болон бусад хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд нүхэр Н. С. Хрущевтой хамта областиин ажахынуудта ябалсаа.

Украинын урда талын областьнуудай партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэдтэй, уһалуулгын ажахын мэргэжэлтэдтэй, ...тэй, колхоз, совхозуудай түрүүшүүл болон хүтэлбэрилэгшэдтэй нүхэр Н. С. Хрущев ...удын хойно хөөрэлдэһэн

Совет искусствын ажал ябуулагшадай МЭДҮҮЛГЭ

Совет искусствын ажал ябуулагшад — гадаадын оронуудтай хани барисаа болон культурна холбоо байгуулха совет бүлгэмүүдэй союзай хүгжэмэй болон литературна секцинүүдэй гэшүүд — мэдүүлгэ хэһэн байна. Тэрээн соогоо иигэжэ бэшэнэ. Ядерна зэбсэг туршалгые зарим зэргээр хорихо тухай Москвада баталагдаһан договор хадаа эб найрамдалай түлөө ондо ондоо социальна, политическэ байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байхын түлөө тэмсэжэ байһан бүхы арадуудай ехэ илалта болоно. Түрүүшын амжалтануудаар зоригжоһон дэлхэй дээрэхи бүхы үнэн сэхэ хүнүүд, элдэб үндэһэ яһатанай, элдэб түбинүүдэй түлөөлэгшэд арадуудай хоорондын эб найрамдал болон хани барисаанай хэрэгые бүри эршэтэйгээр, хэлбэришэгүй шууд сэхээр хамгаалха байна.

Зарим оронуудта «галзуушуул» гэжэ нэрэтэй болоһон милитарис бүлэгүүдэй хэдэг тааруугүй кампани һанаа зобооно, зэбүүрхэл түрүүлнэ, тиихэдэ ажабайдалда, бүхы хүн түрэлтэнэй хуби заяанда Москвада баталагдаһан договорой ехэ удха шанартай байһые мэдэрхые хүсэдэггүй Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй политика бүришье ехээр урма таһаруулна, гайхуулна гээд мэдүүлгэ соо саашадаа хэлэгдэнэ. «Галзуушуулай», Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй, Москвагай договорые буруушаадаг бүхы хүнүүдэй худал хуурмаг идхалгануудые элишэлхэ гээшые ямаршье зохёолшо-гуманист өөрымнай нангин уялга гэжэ тоолохо ёһотой гэжэ мэдүүлгэ соо саашадаа хэлэгдэнэ.

Хархис этэгээдүүд болон милитаризмда эсэргүүсэн, колониализмын эшэгүүритэ муухай гуримда эсэргүүсэн, эб найрамдалай түлөө Москвагай договорой түлөө зоримгойгоор тэмсэжэ байдаг баруун болон зүүн оронуудай, Европын, Азиин, Африкын, Америкын болон Австралиин түрүү үзэл бодолто уран бэлигтэ интеллигенциие совет искусствын түлөөлэгшэд халуунаар амаршална.

Мэдүүлгэдэ иимэ хүнүүд гар табяа: СССР-эй арадай артистнууд Т. Хренников, Д. Шостакович, А. Хачатурян, Д. Кабалевский, Г. Уланова, Ю. Завадский, Н. Охлопков, М. Кедров, М. Царев, Р. Симонов, РСФСР-эй Арадай артист В. Мурадели, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагшад М. Чулаки, П. Марков, профессор Г. Бояджиев, режиссер В. Комиссаржевский.

(ТАСС).

Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй залуу барилгашадай суглаан

КРАСНОЯРСК, сентябриин 27. (ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд Б. Лукьянов, А. Сашин).

Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй комсомольско ударна барилгануудта хүдэлдэг залуушуулай суглаан мүнөөдэр хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ.

Залуушуул өөһэдынгөө барилганuудта оролдосо ехэтэй ёһотойл эзэдынь байха зэргэтэй гэһэн һанамжа суглаанда хабаадагшадта Н. С. Хрущевой эльгээһэн амаршалга соо хэлэгдэһэн байгаа. Энэ һанамжыень патриодууд халуунаар дэмжээ. Тэдэнэр үгэ хэлэхэдээ, ажалай илалтанууд тухай ёһотойл эзэд шэнгеэр, һайнаар хөөрэлдэһэн, дутуу дунданууды элирүүлһэн, тэдэниие зайсуулха зам зааһан байха юм.

КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевто эльгээхэ амаршалгын бэшэгые суглаанда хабаадагшад угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаа.

Парти болон арадай асари ехэ түсэбүүдые дүүргэхын түлөө, манай орондо коммунизм илалта түргэнөөр хангахын түлөө дайшалхы мүрысөөндэ бүри эдэбхитэйгээр хабаадалсахыень уряалан, Советскэ Союзай бүхы залуу барилгашадта суглаанда хабаадагшад хандаа.

Промышленностиин болон транспортын 82 тон шухала предприятинуудые энэ жэлэй эсэс хүрэтэр түгэсхэхэ гэһэн уялга тэдэнэр абаһан байна.

Сибириин болон Алас—Дурна зүгэй комсомольско ударна барилгануудта хүдэлдэг залуушуулай суглаан хаагдаа. ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотануудаар, хэдэ хэдэн гүрэнэй комитедүүдэй болон министерствэнүүдэй значогуудаар суглаанда хабаадагшадые комсомолой Центральна Комитет бултыень шагнаа.

ПОЛИТИЧЕСКЭ ҺУРАЛСАЛДА— ҮРГЭН ДЭЛИСЭ

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

Д. ЛУБСАНОВ, КПСС-эй обкомой секретарь

Ямар нэгэн партийна организациин политическэ гэгээрэлэй байдал сэгнэхэдээ, хэды хүнийе һуралсалда хабаадуулааб гэжэ харадаг байнабди. Һуралсалые эмхидхэлгэдэ ёһо тэдыгээр хандаха ябадалыешье шүүмжэлхэдээ мүн лэ энээнийе хараадаа абаха ушар гарганабди: олон хүнийе хабаадуулһан аад, шанарынь муу байдаг. Һуралсалда хабаадуулагдаһан хүнүүдэй тоо амжалтые сэгнэхэ ганса зүйл бэшэшье һаа, олон юумэ хэлэжэ үгэнэ. Юуб гэхэдэ, политическэ гэгээрэл олониитын хэрэг болонхой, улам улам олон хүнүүд политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ, марксистско-ленинскэ теори шудалха гэжэ эрмэлзэдэг болоһыень харуулна. КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленум дээрэ нүхэр Ильичевой хэлэһэнэй ёһоор, энэ эрдэм, һургаал хүнийе ухаан бодолоор баяжуулна, тэрэнэй ажабайдалые гүнзэгы удхатай, һонирхолтой болгоно.

Областной партийна организацида политическэ гэгээрэл үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Олон арбаад мянган хүдэлмэришэд, колхозникууд, интеллигенциин түлөөлэгшэд марксистско-ленинскэ теориие шудалжа байна. Илангаяа ажалшадай экономическа һуралсал үргэн дэлисэтэйгээр ябана.

Политическэ гэгээрэл болбол тодорхой теоретическэ эрдэмые олгуулхаһаа гадна, ажабайдалда, предприятиин, колхоз, совхозой, эмхи зургаанай ажал хэрэгтэ сэхэ нүлөөтэй байха ёһотой гэжэ КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленум дээрэ хэлэгдээ һэн.

Үнэндөөшье тиимэ гээшэ. Политическэ һуралсалай һайнаар ябадаг газарта совет хүнүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэ үрэ ехэтэй байдаг. Энээниие манай партийна организациин ажабайдалай олон жэшээ дээрэ харуулжа болоно.

Улаан-Үдын мяханай комбинадта байгуулагдаһан тодорхой экономикын семинарай (пропагандист нүхэр Шестаков) хэшээлнүүд удха түгэлдэрөөр, аша үрэ ехэтэйгээр үнгэрдэг һэн. Эндэ теоретическэ асуудалнууд комбинадай тодорхой ажал хэрэгтэй шадамараар холбогдодог, һуралсагшад һуралсалайнгаа үедэ үйлэдбэриин зарим участогуудай ажалые шэнжэлжэ, хүдэлмэриин сагые ашагтайгаар хэрэглэхэ талаар олон дурадхалнуудые оруулһан байгаа. Эдэ дурадхалнуудыень комбинадай хүтэлбэрилэгшэд дэмжэжэ, ажалай бүтээсые эли бодоор дээшэлүүлээ бэлэй.

Тэрэшэлэн Хяагтын хилээмэнэй, пивын заводой тодорхой экономикын кружогой хэшээлнүүд үйлэдбэриин хүгжэлтэдэ ехэхэн нүлөө үзүүлээ.

Иимэ жэшээнүүд мүн хүдөө ажахыдашье үсөөн бэшэ. Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин «Искра» колхозые жэшээлэн абажа үзэе. Эндэхи хүдөө ажахын тодорхой экономикын кружогые колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Буянов хүтэлбэрилнэ. Тиихэдээ бүхы хэшээлнүүдынь колхозой шухала зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор үнгэргэгдөө. Хэшээл бүхэндэ халуун хөөрэлдөөн болодог, колхозой ажалда сэхэ хабаатай дурадхалнууд олон ородог һэн. Жэшээлхэдэ, хүдөө ажахын һалбаринуудые мэргэжүүлхэ тухай темэ шудалхадаа, һуралсагшад нүхэд Павлов, Гаврилов гэгшэд гахай үсхэбэрилгые тусхай һалбари болгон хүгжөөхые дурадхаһан юм. Энээнһээ уламжалан колхозой правлениин заседани дээрэ ажахыгаа мэргэжүүлхэ тухай асуудал табигдаһан байна. Гахайн фермэдэ цеховой арга нэбтэрүүлхэ шиидхэбэри гаргагдаа. Гахай үсхэбэрилгые иимээр эмхидхэлгэ аша үрэеэ дары харуулаа. Фермын хүдэлмэрилэгшэдэй тоо 12 хүнөөр үсөөрөө, нэгэ центнер гахайн мяханай өөрынь үнэ сэн 240 түхэригһөө 103 түхэриг хүрэтэрөө хямдараа. Мүнөө центнер гахайн мяханһаа 18 түхэриг олзо доход ороно. 1962 ондо колхоз 470 центнер гахайн мяха абаа һаа, мүнөө жэл 1100 центнер абахаар хараална.

Эдэ баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, политическэ гэгээрэл болбол ажалай бүтээсые, хүнүүдэй ухаан мэдэрэлые дээшэлүүлхэ арга болоно.

Нёдондо жэл политическэ гэгээрэлдэ хабаадаһан 90 мянган хүнүүдһээ 49 мянгаһаа олониинь экономическа теори, түрүү дүй дүршэл шудалһан байна. Экономическа һуралсал үйлэдбэреэ һайнаар шэнжэлхэдэнь, шэнэ онол аргануудые хэрэглэхэдэнь, дутуу дундануудаа зайсуулхадань ажалшадта туһална.

Республика доторнай арадай университедүүд, түрүү дүй дүршэлэй һургуулинууд, техминимумэй һургуулинууд—промышленна предприятинууд дээгүүр, колхоз, совхозуудта агрозоотехническэ кружогууд, механизаторнуудай һуралсал үргэнөөр эмхидхэгдэһэн юм. Тиигэжэ үйлэдбэриин һуралсал политическэ һуралсалтай нягтаар холбогдоһон байгаа.

Политическэ эрдэмэй үндэһэ һуури шудалха кружогууд болон семинарнууд, философи, партиин түүхэ, марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури, коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын асуудалнуудые шудалха кружогууд болон семинарнуудшье эдэбхитэйгээр хүдэлөө.

Политическэ гэгээрэлэй һуралсалай жэлэй дүүрэхэдэ политическэ эрдэм ухаае өөһэдөө олониитын дунда тараадаг хүнүүдэй—агитаторнууд, лекторнууд, элидхэлшэд, пропагандистнуудай тоо олошорһон байха юм.

Гэхэтэй хамта, үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ ехэхэн дутагдалнуудай байһые тэмдэглэнгүй гаража болохогүй. 8 мянга шахуу коммунистнууд, 30 мянга шахуу комсомолшууд, хэдэн зуу мянган хүдэлмэришэд, колхозникууд, алба хаагшад хаанашье һураагүй үлөө. Илангаяа барилгашадай дунда, ниитын эдеэ хоолой ба худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда политическэ һуралсал муугаар эмхидхэгдэһэн бэлэй. Эгээл тиимэ дээрэһээ эдэ эмхи зургаанууд болон барилгануудай ажалынь муугаар эмхидхэгдэһэн, ажалай түрүү онол арганууд, наука болон техникын туйлалтанууд һулаар нэбтэрүүлэгдэнэ, элдэб янзын таарамжагүй аяг ааша, ажалдаа голодоһо гаргаха, социалис зөөриие хулгайлха ябадалай гарадаг байһаниинь ойлгосотой. Мүн хэшээлнүүдэй таһалдаха, һурахаяа болихо ушарнуудшье үзэгдөө.

Политическэ гэгээрэлэй һургуулинуудые байгуулха хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандаһан ушар хэдэ хэдэн партийна комитедүүдэй, партийна организацинуудай ехэхэн дутагдал болоно. Тиимэ дээрэһээнь философи шудалха семинарнууд, научна коммунизмын үндэһэ һуури щудалха кружогууд гэхэ мэтэ һуралсал эмхидхэгдээгүй байшоо. Олон парторганизацинууд хэшээлнүүдэй удха шанараар һонирходоггүй байгаа.

Мүнөө республикын бүхы партийна организацинуудаар политическэ гэгээрэлэй асуудалнуудта зорюулагдаһан суглаанууд боложо байна. Коллектив бүхэн, коммунис бүхэн ямар һуралсалда хабаадахаб гэжэ тодорхойлно. Мүнөө жэл нэгэшье коммунист, нэгэшье комсомолец политическэ һуралсалда хабаадангүй байха ёһогүй. Ажаллажа байһан бүхы хүнүүдтэ зорюулагдаһан олониитын түхэлтэй үргэн һуралсал мүнөө жэл эмхидхэгдэхэ байна. Коммунис ажалай һургуулинууд, техминимумэй кружогууд, түрүү дүй дүршэлэй курсанууд гэхэ мэтэ хүдэлхэ. Хүдэлжэ ябаһан бүхы хүнүүд эгээл түрүү, революционно марксистско-ленинскэ теориие, манай ленинскэ партиин сэсэн мэргэн политикые, манай орондохи коммунис байгуулалтын түрүү дүй дүршэлые гүнзэгыгөөр шудалха зэргэтэй.

Һуралсалай комбинадууд, коммунис ажалай һургуулинууд, мастернуудай һургуулинууд гэхэ мэтэ политическэ, техническэ, юрэнхы эрдэм дээшэлүүлхэ һуралсалые нэгэдүүлһэн һургуулинуудые мүнөө жэл эмхидхэхые партиин Центральна Комитет дурадхана. Энэ хадаа манай республикада шэнэ түхэлэй һуралсал мүн. Манай партийна болон бусад хүдэлмэришэд энэ түрүү дүй дүршэлые шудалхын тула Москва, Ленинград, Воронеж городуудта, мүн бусад областьнуудта ошожо ерэһэн байгаа. Тэдэнэр пропагандистнуудай болон теоретическэ семинарнуудые хүтэлбэрилэгшэдэй семинар дээрэ энээн тухайгаа хөөрэжэ үгөө һэн. Олон парткомууд, райкомууд һуралсалай комбинадуудые, коммунис ажалай, культура болон ажаһуудалай һургуулинуудые, арадай университедүүдые мүнөө байгуулжа эхилээ. Энэ шэнэ түхэлэй һуралсал манай республика дотор үргэнөөр дэлгэрхэ ёһотой.

Партийна организацинууд коллективүүдэй урда табигдаһан тодорхой зорилгонуудые хараада абан, политическэ гэгээрэлэй гол шэглэлые тодорхойлхо болоно. Хэрбээ ямар нэгэн предприяти дээрэ экономикын асуудалнууд хангалтагүйгөөр шиидхэгдэжэ, арга боломжонууд муугаар хэрэглэгдэжэ байгаа һаань, энэ ушарые политическэ гэгээрэлые эмхидхэхэдээ хараадаа абаха шухала. Тиимэ предприяти дээрэ нэн түрүүн экономическа һуралсал эмхидхэхэнь ойлгосотой.

Зарим коллективүүдтэ таарамжагүй ааша гаргаха, архидаха, хулигантаха ябадал, социалис зөөридэ эзэн бусаар хандаха ушар үшөөл усадхагдаадүй. Эдэ дутагдалнуудтай тэмсэхэдэнь коммунис ёһо заншал, коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын асуудалнуудые шудалха теоретическэ кружогууд болон семинарнууд партийна организацинуудта туһалхань лаб. Тиихэдээ өөһэдынгөө коллективые хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин түлөө нэн түрүүн харюусалгатай хүнүүдые—дунда шатын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые иимэ семинарнууд болон кружогуудта хабаадуулхада таарамжатай.

Һуралсалай холын хараата түсэб табилгада анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Тиихэдээ ойрын жэлнүүдтэ ямар теоретическэ асуудалнуудые ямар аргаар шудалжа гарахабиб гэжэ һуралсагша бүхэн ойлгон абаха, һуралсалай үедэ экономикые, үйлэдбэриин ажал ябуулгые һайжаруулха талаар, коллективэй, мүн хүн зоной дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха ямар тодорхой зорилго табигданаб гэжэ политическэ гэгээрэлдэ хабаадаһан хүн бүхэндэ ойлгосотой байха зэргэтэй. Тиихын тулада политическэ гэгээрэлэй байшангууд болон кабинедүүд, методическа соведүүд партийна комитедүүдэй туһаламжаар һуралсалай түсэбтэ ороһон даалгабаринуудые тодорхойлжо үгэхэ уялгатай.

Пропагандистнуудта эрдэмтэд, дээдэ һургуулинуудай багшанар ехэ туһаламжа хүргэхэ болоно. Ниитын науканууд кафедранууд, партийна пропагандын научна методикые шэнжэлхэ, тус тус предмедүүдэй методикоор дурадхалнуудые зохёохо, социологиин тодорхой асуудалнуудаар шэнжэлгэ хэхэ байна.

КПСС-эй обкомой шиидхэбэриин ёһоор, бүхы томо предприяти, колхоз, совхоз бүхэндэ, дунда һургуули, техникум болон институт бүхэндэ олониитын хүсөөр хүдэлдэг политическэ гэгээрэлэй кабинедүүд байгуулагдаха зэргэтэй. Пропагандистнуудаар бүхы хүтэлбэрилэгшэдые, арадай ажахын болон культурын олон янзын һалбаринуудай мэргэжэлтэдые, теоретическэ болон политическэ талаараа бэлэдхэлтэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдые томилхо хэрэгтэй. Мүн бэлэдхэл, шадабари һайнтай студентнүүдые, дунда һургуулинуудай аха классуудай һурагшадые пропагандистнуудаар болон агитаторнуудаар хүдэлгэжэ болоно. Бидэнэр эгээл иигэжэ партиин кадрнуудые хүмүүжүүлхэ, шалгаха ёһотойбди.

Пропагандист гээшэ марксизм-ленинизмын үзэл сурталые нэбтэрүүлэн тараажа, һуралсагшадые үзэл бодолойнгоо талаар хэлбэришэгүй хатуу, партийна талаараа шууд сэхэ, дутагдалнуудтай эбсэшэгүй байхаар, ниитын ажабайдалай ушар хэрэгүүдтэ диалектическэ ёһоор хандадаг байхаар, шэнэ юумэндэ эрмэлзэдэг, коммунизмын үзэл сурта...
һалбаран мандахын аша ту...
эдэбхитэйгээр ажаллаха үзэл...
долоор һуралсагшадые хүм...
жүүлхэ уялгатай. Эгээл ти...
дээрэһээ пропагандистда ...
юумэн—теоришье, политика...
мүн бодото ажал хэрэгшье ...
баатай ха юм.

Пропагандист гээшэ үндэр ...
гын партийна уялга дүүрг...
партийна гэгээрэлэй гол ...
мүүжүүлэгшэ мүн. Тэрэ...
хүдэлмэридэ эгээл ехэ ...
харал хандуулагдаха зэргэ...
Партийна комитедүүд, га...
тэнүүд, радио болон телевиде...
пропагандистын бүхы һайн һ...
хан эдэбхи үүсхэлые дэмжэ...
пропагандистнуудые хэрэгтэй ...
хы материалнуудаар хангаха ...
рилготой.

Хэды хоноод политическэ ...
гэгээрэлэй шэнэ жэл—КПСС-...
ЦК-гай июниин Пленумэй һ...
лээр һуралсалай түрүүшын ...
эхилхэнь. Бүхы ажалшадые ү...
сурталай, политическэ, юр...
хы эрдэмэй, мэргэжэлээ д...
шэлүүлхэ болон техни...
ческэ һуралсалда хабаадуул...
зорилгоһоо шухала юумэн бү...
соёл сурталай хүдэлмэрилэгшэ...
мүнөө байхагүй. Политическэ п...
пагандые үргэн дэлисэтэйг...
ябуулха, эршэ нүлөөень ша...
дуулха хэрэг республикын б...
партийна организацинуудай ш...
хала зорилго болоно.

ӨӨҺЭДЫНГӨӨ ХҮСӨӨР

Һаруул сонхотой ялагар салагар шэнэ гэрнүүдынь хүнэй нюдэ хужарлуулна. Тэдэнэй дундаһаа үндэр оройтой шэнэ байшан онсо илгарна. Энэмнай Хушуун-Үзүүрэй (Мухар-Шэбэр) найман жэлэй һургуули гээшэ. Гурбан жэлэй саана, мүнөө байһан һургуулиин һуурида, яндан добо байгша һэн.

Нэгэтэ хамтын суглаан дээрэ колхозникууд нютаг дээрээ өөһэдын хүсөөр һургуули барижа, үхибүүдээ баясуулха гэһэн байгаа. Энэ хэрэгтэ Хушуун-Үзүүрэй эхин һургуулиин ахалагша багша Шираб Эрдынеевич Эрдынеев ехэхэн оролдолго гаргаһан юм. Хэрбээ нютагай дархашуул Данзанхай, Шүлтэм, Бадмажап гэгшэдэй һүхэеэ бүһэдөө хабшуулжа, хүн зониие воскресенигтэ ходо эмхидхэдэг байгаагүй һаа, шиидхэбэринь саарһан дээрэ үлэшэжэ магадгүй һэн. Тэрэ үбэлдөө модо шулуугаа бэлдээд, эртэ хабараар нютагай арбаад дархашуул бэлдэһэн модоёо холбожо эхилээ бэлэй. Хэды ехэ барилганууд — хониной, үхэрэй болон гахайн байранууд — колхоз дотор баригдажа, хүүгээр дуталдажа байгаашье һаань, һургуулиин барилгые колхозой бүхы ажалшад дэмжэһэн, хүсэ хабаараа туһалһан байха.

1959 ондо, энэ һаруул һайхан байшангай баригдаһан жэлдэ, 1-дэхи класста ороһон үхибүүд эхин һургууляа дүүргээд, ондоо тээ ошожо һураха байгаа. Зүгөөр 1963—1964 оной һуралсалай жэлнүүдтэ «Знамя Ленина» колхоз Хушуун-Үзүүрэйнгээ эхин һургуулиие найман жэлэй болгожо үргэдхөө. Энэл һургуулиин байшан мүнөө иигэжэ толорон харагдана.

«Тиихэдээ энэмнай буряад һургуули болоно гээшэ гү?»—гэжэ асуухада:

— «Тиимэ даа, тиимэ,—гэжэ колхозой бухгалтер Цыбикмитов батална:—Ород дэрээбэнгүүдэйнгээ үхибүүдэй һураха найман жэлэй шэнэ һургуули 1962 ондо Калиновкада баһа баринхай ха юмбибди».

1959 ондо бүтэһэн Хушуун-Үзүүрэй һургуулиин байшанда хэды мүнгэ гаргаа юм ааб гэжэ һонирхоходо, колхозой бухгалтер дансаяа уудалаад: «21.311 түхэриг гаргашалагдаа»,—гэбэ.

Энэ 21.000 түхэригэй гаргашые иигэжэ ойлгохо хэрэгтэй; ойдо ургажа һууһан мододой һургуулиин жэгдэ хананууд боложо хоноогдотороо олохон шата дамжажа, хүнэй альга яһалал холооһон байха. Ойдонь модо отолхо, тиигээд трактораар шэрэхэ, тэбхэрлэжэ хюрөөдэхэ, харуулдаха, тиигэһэн хойноо хори гаран хана болгожо ябталаад, оройлоод, пол болон потологотынь дэбдижэ ерэһэн бэеэрээ, хэдэн арбаад сонхо гаргана ха юм. Энэмнай багахан хэрэг бэшэ ааб даа. Һургуулиин барилгада хүдэлһэн колхозникуудай хүсые мүнгөөр тоолобол, 21.000 түхэригэй сэнтэй болоно гээшэ.

«Знамя Ленина» колхоз 1959 ондо мүн Калиновка гэжэ дэрээбэндэ баһа нэгэ иимэ түхэлэй, зургаан кабинедтэй эхин һургуули барюулаа һэн. Энэ барилгада 21.761 түхэриг һомолжо гаргашалһан ...гаа.

Шэнэ һургуулинуудые ...рилгада колхоз тэрэ ... 44.072 түхэриг һомолһон ...

«Знамя Ленина» колхо... ударидагшад энэ амжал... сэдьхэлээ дүүрээгүй. 1960 о... түсэб хараалхадаа, Дээдэ... тай гэжэ ород дэрээбэндэ... лэ иимэ түхэлэй шэнэ ... һургуули бариха гэжэ ха... лаад, болзор соонь бар... дүүргэһэн байха.

Эхин һургуули дүүрг... үхибүүд саашадаа һуралс... үргэлжэлүүлхын тула 40-... модоной газарта байһан С... гын, Мухар-Шэбэрэй гү, ... «Эрдэм» совхозой һургуу... ошожо һураха баатай бол... һэн. Иимэ байдалые та... гэжэ колхозой хамтын ... лаан, колхозой правлени... лоод, заабол ойрын 2—3 ... соо ород, буряад һургуули... дай байшангуудые шэнээр... риха гэжэ шиидээ һэн.

Тэрэнь мүнөө бэелүүлэг... байна гээшэ.

«Знамя Ленина» колхоз... бан жэлэй хугасаада най... жэлэй, хоёр табан эхин һ... гуулиин байшангуудые б... жа дүүргээ. Үшөө нэгэ т... клуб, складуудые, малай ... ранууд, гаражнуудые бар... ланхай. Колхозник бүхэн ... хуу шэнэ гэр өөр өөртөө ... риһан байха.

З. Гомбожаб...

ВЦСПС-эй Президиумдэ

Хүдэлмэриин хубсаһа худалдаха хэрэг һайжаруулха

ВЦСПС-эй Президиумэй заседани дээрэ РСФСР-эй худалдаа наймаанай министерствын, роспотребсоюзай түлөөлэгшэд олон шүүмжэлхы ажаглалта дуулажа гараба. Россин Федерациин худалдаа наймаанай организацяар дамжуулан, хүдэлмэриин гутал, хубсаһа худалдаха тухай зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Халаадууд, комбинезонууд, таараха хэмжүүртэй костюмууд, тусхай эд бараанай зүйл магазинуудта ходо байдаггүй гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

Хүдэлмэриин хубсаһа хунар, гутал, мүн хүдэлмэришэдтэ хэрэгтэй болохо тусхай хэрэгсэлнүүд худалдаа наймаанай организацинуудта дуталдадаг гэжэ ВЦСПС-эй Президиум РСФСР-эй худалдаа наймаанай министерствын, роспотребсоюзай правлениин анхарал хандуулба. Заагдаһан дутагдалнуудые зайсуулха талаар зохихо хэмжээнүүд абтажа байһан тухай эдэ эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгщэдэй мэдүүлгэ анхаралда абтаба. Эд бараа улам ехээр худалдаха, тэдэнэй шанар һайжаруулхаар хараалагдана. Жэшээнь, РСФСР-эй худалдаа наймаанай министерство гүрэнэй худалдаа наймаанай, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин худалдаа наймаанай предприятинуудта (тогтоогдоһон ассортиментын ёһоор) 1964 ондо 33 миллионһоо бага бэшэ хүдэлмэриин хубсаһа, 1965 ондо 35 миллион хэһэг хараатай хубсаһа үгэхэ юм. Хүдэлмэриин гутал худалдахаар наймаанай организацинуудай үгэһэн захил бүримүһэн хангахаар хараалагдана. Хүдөө нютагуудташье эдэ зүйл ехээр худалдагдадаг болохо юм.

Хүдэлмэриин хубсаһа хунар, гутал худалдаха тухай үйлэдбэри, худалдаа наймаа үргэдхэхэ түсэб хаража үзөөд, тэрэнэй дүүргэлтэ ходо шалгажа байхыень профсоюзуудай соведүүдтэ ВЦСПС-эй Президиум дурадхаба.

(ТАСС).

Пропагандист

Партийна комитедэй ээлжээтэ заседани боложо, политическэ һуралсалай кружогууд, семинарнууд тухай, пропагандистнуудые томилхо тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Парткомой секретарь М. П. Полонов:

—Энэ жэлдэ промышленна предприятинуудай экономико шудалха семинарай пропагандист болгожо КПСС-эй гэшүүн Анатолий Иванович Шестаковые баталхаар дурадхагдана,—гэбэ. Энэ дурадхалые тэндэ сугларагшад нэгэн дуро һайшаана.

Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай управлениин ажалай, салин хүлһэнэй таһагые даагша, коммунист А. И. Шестаков коммунистнуудай иимэ этигэл найдабарида гансашье мүнөө бэшэ, харин хэдэн жэлэй туршада хүртэнэ. Сугтаа ажалладаг нүхэдэйнгөө, коммунистнуудай этигэл найдабари дүүргэхын тула нүхэр Шестаков даабаридаа үнэн зүрхэнһөө хандажа, хэшээл бүхэниие методическа талаарнь зүбөөр, политическэ, теоретическэ гүн удхатайгаар үнгэргэхын тула ехэхэн оролдолго гаргадаг юм. Үнгэрһэн жэлдэ мүн лэ промышленна экономико шудалха семинар хүтэлбэрилһэн байгаа. Хэшээлынь һарадаа 2 дахин үнгэргэгдэжэ, комбинадай экономикодо, үйлэдбэридэ хабаатай шухала шухала асуудалнууд хэлсэгдэһэн, зүбшэгдэһэн байха. Пропагандист ямаршье асуудалаар хэшээл үнгэргэхэдөө һуралсагшадайнгаа ажаял хүдэлмэритэй, тэдэнэрэй хүдэлдэг участогай, цехэй үйлэдбэритэй холбохо гэжэ оролдодог, энээндэ гол анхаралаа хандуулдаг. Тэрэнэй оролдолго талаар ошоогүй, харин семинарта һуралсагшадта ехэ туһа хүргөө.

—Нёдондо һуралсаһанайнгаа ашаар ажалай бүтээсэ, продукциин өөрынь үнэ, үйлэдбэри түсэблэлгын ёһо гурим гэхэ мэтэ асуудалнуудые һайнаар мэдэхэ, ажал хүдэлмэридөө хэрэглэдэг болонхойб. Эдэ бүгэдые ойлгоһондомни пропагандист Шестаковой оролдолгын аша үрэ бии,—гэжэ комбинадай хүдэлмэрилэгшэ Дмитрий Назарович Дутов хөөрэнэ. Мүн тус семинарта һуралсаһан комбинадай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд В. А. Борисова, М. А. Гусев, А. А. Тыжеев гэгшэд:

—Анатолий Иванович даабаридаа ехэ оролдосотойгоор хандажа, ямаршье орёо теоретическэ, мүн ажал хүдэлмэридэ хамаатай асуудалнуудаар тодорхой харюу үгэдэг, бидэнэртээ ойлгуулхые оролдодог юм гээд магталсана.

1962—63 онуудай туршада нүхэр Шестаковой хүтэлбэрилһэн семинарта хэшээл хойшолуулха, элдэб шалтагаанаар болюулха мэтын ушар нэгэтэшье тохёолдоогүй. Хэшээл бүхэндэнь 22 һурагшад эдэбхитэйгээр хабаададаг байгаа.

Анатолий Иванович семинарайнгаа ээлжээтэ хэшээлдэ гараха темээр тодорхой конспект зохёожо, теоретическэ материалдаа комбинадайнгаа ажабайдалһаа жэшээ, баримта хэрэглэдэг. Жэшээлхэдэ, «Промышленна предприятиин үйлэдбэриие түсэблэлгэ» гэһэн темэ үзэхэдөө, һуралсагшадые комбинадай үйлэдбэриин түсэблэлгэтэй танилсуулаа. «Үйлэдбэри хайшан гэжэ түсэблэхэб» гэһэн 20 минутын элидхэл комбинадай түсэблэлгын таһагые даагша, семинарай һурагша В. А. Борисова хэһэн байха. Энэ хэшээлдэ хабаадаһан 18 хүнэй долоониинь һанамжаяа хэлээ. Тиигээд «ямар аргаар үйлэдбэреэ зүбөөр түсэблэхэб» гэһэн асуудалаар комбинадай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөө зарлаха дурадхал комбинадайнгаа парткомдо оруулаа. Мүн үйлэдбэри түсэблэлгые саашадань нарижуулха 16 дурадхал ороо һэн.

Комбинадай дирекци, партком семинарта хабаадагшадай дурадхалнуудтай танилсаад, тэдэнэй ехэ удха шанартай байһаниие хараада абажа, «комбинадай үйлэдбэриие улам һайжаруулха арга боломжонууд тухай» асуудалаар байгша оной май һарада инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөө зарлаа һэн. Тиигэжэ олонхи дурадхалнуудынь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, жэл соо 5 мянга шахуу түхэригэй түүхэй эд алмагдахань.

Семинарайхидай теоретическэ талаараа ургалгада пропагандист Шестаков ехэ үүргэ дүүргэнэ. Тиимэл хадань, тэрэниие дахинаа пропагандистаар томилжо, предприятинуудай экономико шудалха семинар даалгагдаа.

Д. Шагдуров.

Республикымнай дээдэ болон тусхай дунда һургуулинуудай бүлэг студентнэрэй уран һайханай кружогойхид Зэдын, Хяагтын үйлэдбэриин управлениинүүдэй колхоз, совхозуудаар ябаһанаа һаяхан бусаба. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тэдэнэр агитмашинынгаа дэргэдэ.

А. ШУЛУНОВОЙ фото.

ЗАЛУУ НАҺАТАН МЭДЭЖЭ АБА...

Би мүнөө 61 хүрөөб. Ажалай наһанһаа үнгэржэ, пенсидэ гаранхайб. Зунай һайхан сагта аша үрииндөө ошожо, тэдэнэйдээ айлшалһаар сүлөөтэй сагаа үнгэргэдэгби. Һаяшье Ярууна нютагта ажаһуудаг басаганайдаа айлшалжа ошоо һэм.

Тэндэ байхадаа, «Ородой шэди» гэжэ кинофильм харааб. 40 гаран жэлэй саада тээ аграрна гүрэн гэжэ тоологдодог байһан Росси, мүнөө ямар ехэ индустриальна түгэс орон болоо гээшэб гэжэ энэ картина эли тодоор харуулна. Энээнтэй дашарамдуулан, мүн манай Буряад ороной энэ үе соо хайшан гэжэ хубилһан, һайн һайхан болоһон тухай нэгэ хэды баримта дурдаха дуран хүрэнэ. Жэшээ болгон Ярууна нютаг тухай хэлэһүү. 1929 ондо һэн. Би тиихэдэ загаһа барилгын асуудалаар Нарһата командировкоор ошоһон хүнби. Тэндэ хүдэлмэришэдэй тосхоншье гэжэ үгы һэн. Нэгэ хэды орбогорхон гэрнүүд байгша бэлэй. Тэдээн соо аймагай гүйсэдхэхэ комитет, партиин райком болон бусад эмхи зургаанууд ажалладаг байгаа. Радио, кино, газетэ, журналнуудшье үгы һааб даа. Зайн гал тухай тиихэдэ һанахааршье бэшэ байһан. Автомашина, самолёт болон бусад техникэ тухай хэлээдшье яахаб.

Харин мүнөө энэ баян дэлгэр нютагые хараад үзыт. Эндэхи ажахын бүхы тала... хэды дахин урган хүгжөө... шэб. Үргэн ехэ тала ... даарнь 5 ехэ совхоз, 3 кол... оршоно. Загаһанай завод ... Бултыень тоолохо болоо ... үшөөшье олон ажахы, ... зургаанууд бии байха. Энд... арад зон зол жаргалтай, ... хюу зугаатай ажаһуна. ... нэр бултадаа шахуу шэн... баригдаһан гэрнүүдтэй. ... саан тоолоод үзэхэдэмни, ... лэй 5—6 жэлэй туршада а... хоёр мянгаад шэнэ гэр ба... даа гээшэ ха. Айл бүхэ... гэхээр мотоцикл, моторол... велосипед, радиоприемник ... лон бусад үнэтэй эдлэл, хэ... сэл бии.

Харгы тухай хэлэхэ бо... һаа иимэ: 20—30-аад жэ... саада тээ Улаан-Үдэһээ м... унаагаар гараад, аяар 6-д... үдэртөө Нарһата хүрэдэг б... гаабди. Мүнөө республик... гаа ниислэлһээ автобусто һ... гаад, дардам харгыгаар 7-... часай туршада гүйлгэжэ, ... рэхэ газартаа ерэнэбди.

Эдэ бүгэдые юундэ дур... набиб гэхэдэ, үбгэ эсэгэм... урдань ямар хашалан үз... байгааб, мүнөөнэй бай... ямар зол жаргалтай бо... гээшэб гэжэ залуу наһата... дахин дахин һануулха ду... хүрэнэ.

И. Ильюшки...
пенсионер.
Сэлэнгын Юрөө нютаг.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной сентябрийн 29.

Байгал

Ямар зохёолнууд 1964 ондо гарахаб?

...он түмэн уншагшад манай «Байгал» журналда 1964 он... шэнэ зохёолнуудай гарахаар хараалагдажа байһан ту... үдэрнүүдтэ һонирхоно.

1964 ондо «Байгал» дээрэ гараха зохёолнуудые голлон ...һаа, анха түрүүн Эрхүүгэй уран зохёолшо Константин ...гэгшын шэнэ роман дээрэ тогтохо ёһотой болонобди. ...дууд хажуудамнай тэһэрнэ» гэжэ нэрэтэй тэрэ зохёо... элитэ уран зохёолшын «Даурия», «Эсэгын гэр» гэжэ ...удай үргэлжэлэлынь юм. Энэ томо зохёол манай Бай... үмэнэхн хязаарай уран зохёолой ажабайдалда ехэхэн ...та боложо үгэнэ. Хамтын ажал байгуулха үеһөө эхилээд, ...үдэр хүрэтэр манай ажабайдалые тон үнэн зүбөөр ха... энэ ехэ зохёол манай уншагшадта халуунаар угтаг... байһаниинь дамжаггүй.

...анай журналай хуудаһанууд дээрэ энэ жэлһээ эхилжэ, ...дэрэй байдалые харуулһан бишыхан повестьнууд хэб... болоо юм. Энэ тогтомол заншалаа мүн хойто жэлдэ... үргэлжэлүүлхэ хүсэлтэйбди. 1964 ондо Цэрэн Галановай, ...-Сэнгэ Бадлуевай, Ким Цыденовэй шэнэ повестьнууд ...гдохо байна.

...анай журналай буряад дэбтэрнүүд дотор залуу уран зо... одой шүлэг, рассказууд болон бусад зохёолнууд яһала ...хэблэгдэдэг гээшэ. Мүн энэ жэлһээ эхилжэ «Шэнэ нэрэ, ...агты» гэһэн булан нээгдэнхэй. Энэ булан дотор эхилэн ...шэд Б. Шагдаров, Ш-Н. Цыденжапов, Ц. Хубитуева гэг... түрүүшын шүлэгүүд элитэ уран зохёолшодой юрөөлтэй... хэблэгдэһэн байна. Энэ булангаа баһа саашадаашье үргэл... лхэ байнабди. Гадна залуу поэдүүд Ц. Рыгзенов, М. ...ев, Б. Халзанов, Л. Тапхаев, Ц. Цырендоржиев болон ...й шэнэ шэнэ шүлэг зохёолнууд хэблэгдэхээр хараалаг...

...анай журналые Монгол ороной олон түмэн уншагшад ехэ... ...ирхожо абадаг юм. Тиимэ тула бидэнэр Монголой уран ...шодые тэрэшэлэн олоор хэблэхэ байнабди. Монгол зо... одой шэнэ шэнэ зохёолнуудые манай буряад уншагшад ...лэ ехээр һонирходог.

...ПСС-эй Центральна Комитедэй июнь һарада болоһон ...мэй заабаринуудые дүүргэлтэ болгожо, бидэнэр публи... ...ын таһагые эрид үргэдхэн һайжаруулха ёһотойбди. Тии... ...раа мүнөө үеын ажал зураглахаар хараалнабди. «Зохёо... шүүмжэлэл ба шэнжэлэл» гэһэн таһагаа улам хурсадхаха ...отойбди.

...рээнһээ гадна манай журналай номер бүхэндэ «Янза ...һонин» гэжэ булан бии. Тэрээн дотор тон һонирхол... тобшохон мэдээсэлнүүд тунхаглагдадаг байха. «Үнэр ...үндэһэн хэлэн» гэжэ булан дотор мүнөөнэй буряад лите... ...на хэлэнэй шиидхэгдээгүй асуудалнууд тухай статьянууд ...гдохо юм.

...64 ондо манай журналай хараалһан түсэбүүд тухай гол ...хэлэхэдэ иимэ байна.

...й, ингээд, шэнэ жэлдэ уулзатараа баяртай, нүхэд уншаг...

Цэдэн ГАЛСАНОВ,
«Байгал» журналай редакторай орлогшо.

Д. ЖАЛСАБОН

Публицистикын булан

САЙН сагай нараар

...дүүргээ һаа, ондоо ...хүниие хүмүүжүүлэн ...уулхашье ажалда һана... ...һанай хэрэгынь үгы бэ... ...эжэ бододог зарим хүтэл... ...эд КПСС-эй ЦК-гай ию... ...енум дээрэ тон зүбөөр, ...нгаар шүүмжэлэгдэһэн ...үхэр Л. Ф. Ильичев элид... ...о иигэжэ хэлээ: «Имаг... ...исогүй үзэл сурталай» ...гэжэ байхагүй. Мүн ...эмхидхэлэй», «имагтал ...хүдэлмэри гэжэ байха... ...н ёһо журам манай сэдь... ...адо бата бэхеэр шэнгэ... ...а ёһотой». Ямаршье ту... ...ажа байһан хүн, арадай ...гү, али соёл болбосоро... ...шье һалбари дээрэ ажал... ...һан хүн хэзээ бүхэндэ ...мын үзэл суртал нэбтэ... ...ябаха зэргэтэй.

...сурталай хүдэлмэридэ ...эн оюутан бэлигтэнэй ...саха гээшэ айхабтар шу... ...э Пленум шиидхэбэри ...нсо тэмдэглээ. Хамагай ...эрдэм ухаанай ажалтан ...шанар, агроном болон ...инженер болон уран зо... ...зураашад болон артист ...эр улад зоной ухаан ...урма зориг бадаруулма ...сурталые, коммунис... ...һуудал байдалай үндэр ...гуримые нэбтэрүүлхэ

...тэдэнэр энэ үргэеэ мэ... ...вет интеллигентнэр дии... ...партиин үнэн сэхэ сол... ...мүн. Тэдэнэр газар уһаяа ...хубилгахын хойноһоо ...алгайгаа абангүйгөөр ажаллахаһаа гадна, шэнэ хүниие, коммунизмда ажаһууха хүниие хүмүүжүүлхэ ябадалда онсо шармайн оролдоно. Тиин солото баатарнууд Усыскин болон Макар Мазай, Гастелло болон Матросов, Гаганова болон Чунихина, Гагарин болон Терешкова гэгшэдые, юрэ хооһон хэбтэһэн дайдада, хүйтэн сэбдэг газар нютагуудта заводуудые бодхоожо, шэнэ тунга газар ашаглалгада оруулжа, одо мүшэд тээшэ харгы зам табижа байһан мянгаад хүнүүдые хүмүүжүүлһэн ябадалда манай совет ажалшад туһалһан байна.

Совет оюутан бэлигтэнэй аша габьяа илангаяа ехэ, гэбэшье партии ба арад зомнай тэдээнһээ үшөөл ехые хүлеэнэ.

Эхэ оромнай коммунизм тээшэ замбуулинай ракетэ шэнги хурданаар шуумайжа ябана. Тиижэ байхада, бидэнэр үнгэрһэн үе сагай үлэгдэл бог болохо зөөри зөөшэ хонжолго, хүнэй хүзүүгээр амидаралга, хулиган ааша гаргаяга, архи тамхи амһалга мэтын бузар ябадалнуудые тэсэхэ аалди? Тиимэ бузагай ябадалнуудтай хүнүүдһээ өөһэдынгөө жагсаалые хожом хойно бэшэ, харин мэнэ гэһээр сэбэрлэхэ ёһотойбди. Совет хүн бүхэн Сайн сагай нараар, Эрдэм мэдэсын хүсөөр, Соёл болбосоролой гэрэлээр, Сэбэр сарюун тамираар дүүрэн бүлгэм байгуулгада бэеэ зорюулһан шадамар мэргэн, далайса ехэтэй, хүндэтэй солотой Хүн болохо ёһотой.

Бидэнэр бүгэдөөрэн үсэглэдэрэйхиһөө мүнөөдэр һайнаар, мүнөөдэрэйхиһөө үглөөдэр һайнаар хүдэлхэ зэргэтэйбди.

Мэлс САМБУЕВ

...ЭШЭН ТАБИГША

...ухэдэйм барилсаһан байшан угаа таатай:
...аранай гэрэлээр сонхонуудынь умдаа харихаар,
...үхэдтэм сэлигдэһэн үүдэн, антеннэ татаатай.
...аранай элшэнүүды радио долги барихаар.

...арнүүдэй бүлэдэ
...эрни зэргэлжэ ороһоор,
...гэ хэлэхэ гэһэншүү зэһэнхэй бэеэ.
...лгын дуу эхилхэл сонхо дороһоом
...глөө бэшэ һаа, уляангирнууд, мэнэ даа, хэрбээ...

...ухэдэйм барилсаһан байшан угаа таатай —
...аһанайнгаа гансатай жаргажа ажаһуу гээд,
...эртэм пеэшэн табижа Урбаа таабай
...ал юсоожо, утаа заатагүй гаргаһуу гээ.

...арыш, инагни, галай наада, шабарта зууран,
...ирпиисэнүүдһээ байшан соом байшан бодоо гээшэл.
...алай дүлые һорон тудхаха зуураа,
...ал халуугаа хүнүүдтэ үгэхэл пеэшэн.

...арыш, инагни, галай наада, харыш.
...үүеса татаһан пеэшэнэй баясхал анхарыш:
...ашаганаса зэдэлһэн энеэдэн эмһартань бутарна.
...амалан сооһоо жаргал иигэжэ мултардаг.

...айн даа, хүндэтэ Урбаа таабай, һайн даа,
...анаа үзөөгүй пеэшэн болоол байн даа.
...энэхэн гэрэймнай хойморто ерэжэ һуугыт,
...энэхэн пеэшэндэтнай шанаһан сай уугыт!

...рдын сэсэн заншал сахижа мүнөө,
...та наһа, удаан жаргал юрөөгыт.
...үлиһэн танай гуламтын галые һүнөөн,
...арахагүйлди һалажа, талаан нэгэдэл юрөөгыт.

...энэхэн гэртэмнай хамаг дулаагаа үгэн,
...эрүүн үедэшье унтархагүйгөөр галнай дүрөөл.
...Дүлэ татаһан пеэшэндли минии шүлэг
...улаагаа, энхэрэлээ хүнүүдтэ үгэхөө түрөөл.

ЖУРНАЛ—МАНАЙ АЙЛШАН

ОЧЕРК

Шаралдайн шэдитэн

Сергей Иванович Володин номгохон, хэзээдэшье хүхюутэй, енеэжэ ябадаг хүн.

Бидэ Володинтой нёдондо танилсаа һэмди. Баһал намарай саг һэн. Үглөөгүүр «Новая» гэжэ һүнэй һаалиин фермэ дээрэ малшад, һаалишад, элдэб ажалда ябадаг хүдэлмэришэд, кукуруза силослэдэг трактористнууд, түрүүлэгшэ А. Братеньков, парторг А. Цыренов сугларба. Тэдэнэр колхозойнгоо хэрэгүүд тухай хөөрэлдэхөө һанаһан байгаа. Хөөрэлдөөнэй һүүлдэ Братеньков һүнэй түсэбэй дүн хэблэһэн аймагай газетэ гаргаад:

— Би, юрэдөө, таанадые харааха һанаатайб, нүхэд,—гэбэ.—Дүрбэдэхи һууриду гарашоод ябана ха юмта! Юу гээшэб? һаалишаднай дүршэлтэй, хоол байха, теэд һааһан һүмнай дээшэлнэгүй. Юундэ иинэ гээшэб?

Энэ асуудалай һүүлээр хүнүүдшье абяагүйхэн һууха̄я болибо. Братеньковто орожо эхилбэд.

—Э-э, боли, Александр Андрианович, һаалишад гэмтэй бэшэ-ээ. Эдэнээ ямар байдалда ажаллана гэжэ һанаабши! Арбан найма үнеэ нэгэ хүн һааха гээшэш бэлэн бэшэхэн даа!

—Механизаци тухай бодохол саг ерээ. Тэрэ «Коммунизмда» хэзээнэй «ёлочкоор» һаадаг гээшэб, харин тиихэдэ бидэ...

— Манайхиншь һонин ха юм, һү, һү давай гэхэһээ бэшэ юумэ үгы. Аппарат худалдажа абаһан аад, склад соогоо хаяжархёод байна бэшэ гүбди.

Володин хажуу тээхэнэ абяагүй байһан аад, мүнөө оролсохо гэжэ шиидэбэ:

— Нээрэйшье зүб лэ хэлэнэ эдэ, Александр Андрианович! Миил хэлээрээ хэлсээд байхаяа болиё. Фермэнүүдээ механизировалхэ хэрэгтэй. Ши, түрүүлэгшэ, газетэдэ байһан мэдээсэл бидэндэ мүнөө уншабаш. Харин тэрээн доро байһан статьядаа анхарангүй гарабаш. Уншал даа бидэндэ, эгээл «карусель» тухай!

Уншажа дүүргээд, түрүүлэгшэ хоолойгоо заһаба:

— Гайтайхан байна даа! Ёһото механизаци гээшэ энэл даа!—гээд дуутай суутай болошобо. — Культура... Бүтээсэ ехэтэй, алиш тээшээ олзотой. Би теэд энэ «каруселиишни» Москвада выставкэдэ хараа һэм. Байра соонь миил яларжа байха юм. Һаалишад хадаа сагаан халаадтай, докторнууд шэнги... Юуншье гэхын аргагүй, һайн лэ юумэн!—Теэд баһал үнөөхи мүнгэмнай хүрэхэгүйл, Сергей Иванович. Арбан табан мянгые гаргаад лэ табиха хэрэгтэй. Иимэ мүнгэ гаргашалхаар баян гүбди?

Ходол урихан, хүхюутэй шарайтай Володин нидхэеэ буулгаба:

— Мүнгэн үгы гэжэ?—гэбэ тэрэ.—Ши, Александр Андрианович, шухалыень хэлэ—тэрэ һаалгын конвейер барихаяа зүрхэлхэ байна гүш, үгы гү?

— Юун бэ гэхэдэ,— гээд Братеньков уг-маг гэнэ. —«Карусель» баритараа үшөө удыбди гэжэ һананам. «Ёлочкоороошье» ажаллажа шаданагүйбди... Тиигээдшье,— гээд нэгэл удхатайханаар бухгалтер парторг хоёроо хараад абана,—бүхэли фабрика бодхохо хэрэгтэй болохо!

Братеньков абяагүй болобо. Түрүүлэгшын һүүлшын үгэнүүдтэ сохюулжа, тэндэ байгшад баһал абяа гаранагүй. Володин тээшэ хараад лэ абанад. «Карусель» тухай механикхии дэмы ярилдаа эхилээгүйл ха. Һаалишад Братеньковые һайн мэдэхэ: юумые тоолоjо үзэдэг, бодолтойхон түрүүлэгшэ юм. Олзотой юумэ мэдээд лэ байха даа!

—Тиибэ ябашье би Володиниие дэмжэхэ байнаб,—гээд парторг оролсобо.—Зүгөөр иимэ юумые хүрэһөөр лэ шиидхэжэ болодоггүй.

**

Шаралдайнхидые энэ хөөрэлдөөн ехэл хүлгүүлээ юм.

Нэгэ хэды хоногой үнгэрһэн хойно баһа нэгэ иимэ хөөрэлдөөн болобо. Нэгэтэ Братеньков Володиндо иигэжэ хэлэбэ:

— Сергей, би «карусель» бариха ёһотой гэхэ байнаб. Зүгөөр гэнтэ энэнэйнгээ буруу һүрэшөө һаань яахабибди? Шэнэ юумэн ха юм? Тиигэбэлиь правлени бидэниие бэрхэт даа гэхэгүй! Ехэхэн мүнгэн гараха. Нүхэр, хэрэгтэй олзотой юумэн гэжэ зондоо этигүүл, найдуул, тиигэбэлшни би шамда шадалаараа туһалхаб. Ябая, нүхэр, парторгдоо ошожо зүбшэе...

Ехэ суутай болоһон механигтаа түрүүлэгшын этигээгүй шэнги байхань гайхалтай шэнги байба. Шаралдайда ерэхэдэтнай, дайралдаһан лэ хүн Володин 70 хүниие тарилга дээрэ сүлөөлхэ шадалтай машина дархалаа гэхэ. Баһа нэгэниинь хэлэхэдээ, буровой худагаар Шаралдайе хүсэхэ деревни байхагүй, энээниие Володин лэ малтаа юм, хүнэйл түлөө оролдожо ябадаг нүхэр юм гэжэ магтаха.

Зүгөөр Братеньков баһал ухаагаар хүнһөө дутахагүй хүн юм. Заримдаа наада бариха, академигээршье андалдахагүйб гэдэг механигтаа хаа-яа этигэнгүй байха. Теэд иихэдээ энэ шэнэ хэрэгтээ миил этигэхэ бэшэ, бүхы талаһаань нягталан хаража үзэхэ, бусад зоноо энээн тухай һайса бодожо үзүүлхэеэ һанаһан байгаа гэжэ би ойлгоо һэм.

Тиибэшье түрүүлэгшэ хожомшог иимэ болоо һэн. Харин мүнөө дээрээ...

— Нүхэд!—гээд Володин партийна суглаан дээрэ шангарба. —Юундэ бидэ ходол «мүнөө дээрээ» гээд лэ ябаха зонбибди. Урагшаа холо харан ябажа шаданагүйбди! Зай, «ёлочко» барибашье һэн гэлэйбди... Жэл, хоёр жэл болоод тэрэнээ һэлгэхэ, хубилгаха зон гүбди? Даамайханаар, нэгэ доро хэжэ болохо юм бэшэ аал! Би танда үгэеэ үгэнэб— тэрэ омскынхиһоо дортохогүй, үшөө үнэгүйшье долоон «карусель» хэхэб.

Коммунистнар суглаан дээрээ нилээд удаан даамайгаар хөөрэлдэһэнэйнгөө һүүлээр, «карусель» барюулха гэжэ шиидэбэд. Нэгэ хэды хоноод һаалгын конвейерэй барилгын асуудалаар партком правлени хоёрой нэгэдэмэл заседанида Володиниие уриба. Тиин холын Байгалай үмэнын колхоз өөрынгөө механигай уран гартай, оньһошо ухаатай дээрэһээ эгээл шэнэ, эгээл туршагдаагүй юумые хүрэһөөр лэ хэрэглэн абахаяа шиидэһэн оронойнгоо үсөөхэн ажахынуудтай хамта жагсаа бэлэй.

**

Ажалшье эхилшэбэ. Барилгашад торхыень бодхоно, монтажнигууд залай тэгэн дундуур кругайнь тухай метр хахад нүхэ малтаад, бетоноор зузаалан ханыень, өөрынь бүтүүлбэ. Уһанай урдаха һубаг хэбэ.

Эгээл энэ багта Володиной оньһото ухамай ухаан һайса хүдэлбэ. Нарин рельсээр түхэреэлжэн харгыханиие хэбэ. Володин Омско карусель харахадаа, нэгэ иимэ заахан гэхээр юумэ обёорһон байгаа: кругайнь халташье найгахадань үнеэд мэгдэдэг байгаа.

— Харгынтнай үргэниинь хэдыб?—гээд Омскын механизаторнуудһаа тэрэ һураа.

— Метр тухай.

— Уйтаданагүй гү?

— Үгы даа, барагтай...

«Уйтан» гэжэ хара ухаагаараа тэрэ ойлгоо һэн. Һүүлдэ ябаха дээрээ Володин Омскын хүдөө ажахын институтда орожо, эрдэмтэдээр энээн тухай ярилдахадань, тэдэнь тэрээнтэй зүбшэжэ, харгыень 1,40 метр хүрэтэр үргэдхэхыень дурадхаа һэн.

Рельс дээрэ модон дэбисхэр табиба. Бетон һууритай һалахагүйгөөр холбоһон катогууд дээрэ эдэ бүгэдөө һуулгабад. Катогуудтай баһал нилээд носолдохо саг ерээ. Хаанаһаа энэ катогуудые олохоб гэлсээн болоходонь, нэгэн гэнтэ һануулаа:

—Сергей Иванович! С-80 трактораай тулгуурийн катогуудые туршаа һаа яаха юм?

— Теэд тэндэшни блогууд ха юм... Яагаад тэрэ мандагар түмэр эндэ асаржа табихабши?

— Тагнуураар таһа хэршэбэл...

— Бай, бай! Зүбтэйл хэлэбэлши! Ухэһэнэй тэдэниие заводто шудхажа байха юм. Хаягдаһан, миинтэ юумэнһээ хэхэлди! Юунһээшье дортохогүй катогуудые хэхэбди!

Тиигэжэ үни гологдон хаягдаһан «С-80» тракторай катогуудые тааруулжа табяа бшуу. Бусад олон юумэ ухаандаа оруулба.

Октябриин баярта үдэрнүүдтэ «каруселиингээ» монтаж дүүргэбэ. Агрегадай түрүүшынхеэ хүдэлжэ эхилхэдэ, седьхэлээ хүдэлһэн, хүхюутэй Володиндо Братеньков ерэжэ, гараа үгэбэ.

— Зай, Иваныч, бүхы шаралдайнхидай нэрэһээ, шамдаа баяр хүргэнэб. Хэрбээ би тиимэ эрхэтэй гээшэ һаа, шамда мүнөө инженерэй диплом барюулха һэм. Теэд тэрэнэй орондо бари энэ шагнал, алтан гарта шэдитэн!

Володин түдэгэсээд, шарайнь улаан боложо, аягүйрхэн пакет абаба.

— Бишье даа... Эдэ хүбүүд лэ туһалаа. Тиихэдэ үшөөл юу хэзэеынь заһаха хэрэгтэй...

Конвейер хүдэлбэ! Буряадай түрүүшын, сэхынь хэлэбэл, Володиной конвейер. Хэндэшье мэдэгдээгүй, холын Шаралдайн мужик уран гарта Сергей Иванович Володиной ухаагаар бүтэһэн конвейер мүнөөшье хүдэлжэ байдаг.

Юрий ИГУМНОВ.
Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлени.

Шэнэ номертоной...

Буряадай АССР-эй уран зохёолшодой Союзай, Культурын министерствын зүгһөө хэблэгдэдэг «Байгал» гэжэ уран зохёолой, олониитын политическэ журналай 4-дэхи номер буряад хэлэн дээрэ һаяхан гараад, уншагшадта эльгээгдэжэ байна.

«Коммунистнууд» гэһэн Даша Дамбаевай шүлэгөөр энэ журнал эхилнэ. «Ород шүлэгшэд—манай айлшад» гэһэн гаршаг доро Д. Ковалев, Н. Бялосинская, Д. Смирнов, А. Щитов, М. Карунный гэгшэдэй шүлэгүүд буряад болгон оршуулагдажа толилогдонхой.

Монголой уран зохёолшо Чадраабалын Лодойдамба 1940 онһоо уран зохёолнуудые бэшэжэ эхилээ юм. Тиигээд «Алтайда» гэжэ роман, « Манай һуртууляархин» гэжэ повесть болон бусад зохёолнуудые бэшэһэн байна. Тэрэнэй бэшэһэн олохон зохёол ород болон бусад хэлэнүүд дээрэ оршуулагданхай. Мүнөө «Байгал» журналда Лодойдамбын эльгээһэн «Тунгалаг Тамир» гэжэ шэнэ роман хэблэгдэжэ эхилээ.

Тэрэшэлэн В. Ларичевай «Сэнхир уулануудай орондо» гэһэн статья, Цырен Шагжинай «Шэнэ бэри», Аполлон Шадаевай «Эрхэтэ үбгэнэй эндүүрэл» гэһэн рассказууд тунхаглагдаба.

«Долоон жэлэй дорюун алхам» гэһэн бүлэгтэ А. Румянцевай, «Зүүн тээшээ» гэһэн Эрхүү—Улаан-Үдэ хоёрой хоорондо электро-дамжуулгын утаһа татагшад тухай репортаж хэблэгдээ.

Мүн «Хүнүүдэй намтар, дурасхаалнуудһаа», «Шэнэ нэрэ, танилсагты», «Зохёолой шүүмжэлэл ба шэнжэлэл» гэһэн бүлэгүүд бии.

«Байгал» журналай хүдэлмэрилэгшэд — харюусалгата секретарь А. Субботин, таһагые даагша Б. Мунгонов, редакторай орлогшо Ц. Галсанов, поэзиин таһагые даагша А. Щитов гэгшэд удаадахи номеройнгоо материалнуудые зүбшэжэ байна.

Даши ДАМБАЕВ

ПОЭТ

Намарай тэнгэриин сиидэм хүхэ орьёл соо
улабар наранай жэргэһэн мэтэ,
Намаа набшын шэжэр алтан түймэрэй
ногоон дүлөөр хүлгэһэн мэтэ,
Дулаан ороноо зорин ошоһон шубуудай
ганганалдаад,
һөөргөө бусажа байһан шэнги,

Дурлаһан инаг басаганай аяар холоһоо
гасаалхадаад,
мэндээ хүргэжэ байһан шэнги.
Шарахан үһэтэй, сэнхир нюдэтэй
урихан хүбүүн
Шадамар бэрхэ уран хургаар
гитарын утаһа дайрана.
Арюухан сэбэр хүбэн сагаан
гунигай үүлэн
Аажамхан намдуу аялга соогуур
хөөрэн-хөөрэн хайлана.

Буурал эхын ашатайхан хүбүүгээ хараад,
хүнгэн сарюун болоһон мэтэ,
Буудал станциин талмай дээрэ угталсаад,
дурлаһан хоёрой золгоһон мэтэ,
Элһэн харгын утаханда эсэһэн мориной
инсагаалхадаад,
гэнтэ шадал ороһон шэнги,
Эдир хонгор залуухандаа эрэ бэеын
эндүүрхэдээд,
зүбхэн мүрөө олоһон шэнги.

Шарахан үһэтэй, сэнхир нюдэтэй
урихан хүбүүн
Шадамар бэрхэ уран хургаар
гитарын утаһа дайрана.
Арюухан сэбэр хүбэн сагаан
гунигай үүлэн
Аажамхан намдуу аялга соогуур
хөөрэн-хөөрэн хайлана.

Михаил ЖИГЖИТОВ

ТАЙГА СОО БОЛОҺОН

ГЭМТЭ УШАРАЛ

(РАССКАЗ)

Багахан ойн соорхой. Хоёр буйр хандагай улаан маахай болотороо мүргэлдөөд, диилээшэнь нүгөөдынгөө һүүлшынхеэ харайжа ерэхыень хүлеэжэ, мүнөө газарта хэбтэнэ. Хүндэ хүндөөр амилна. Гэрэлтэй нюдэниинь бүрүүлтэжэ, үхэлэй уйдхарта дарагдана. Теэд диилэжэ гараһан Хок һүүлшынхеэ мүргэхэеэ яаранагүй. Харин газарта унааша хандагайгаа дээрэлхүүгээр харажархёод, эрхим һайхан Экии һогоонойнгоо ойро ябашаба. Мэнэ һая энээхэн һогооние буляалдажа, амин голоо сагалалсан мүргэлдөө.

Һогоониинь ута һайхан хүзүүгээ гоёор нугалаад, диилэжэ гараһан хандагайе урматайгаар харана. Энэ хандагай мүнөө эзэниинь болобо хаям даа.

Иигээд лэ эдэ хоёр инаг дуранай халуун соо үбэлые үнгэргөө һэн.

Теэд эртэ хабарынь...

Бүрэнхы һүниин зоргоор хоёр хүн нохойнуудые боруулан, огород соогуур марьяаһаар, тосхоной ара талада гараба. Нэгэниинь богонихон таба һүрэдэг үргэлэнхэй. Хоёр нохойе ооһорложо баринхайнууд. Тэдэнь хоорондоо аржаганалдаад абана. Урдань залуухан хасууритай ой ханатан харлана. Харанхы огторгойн хаяада үүрэй солбон хурса ногоон үнгөөр ялбалзана. Орохо болоһон һарын һүлэмхи хүхэ гэрэл ойн бүрэнхытэй тэмсэжэ, зэргэлээ олон мододые ямар нэгэн барагар хара үнгэтэй болгоно. Үүр сайха ойртоһон янзатай. Мүнөөхи хүнүүднай удангүй хасуури мододой саагуур орожо, хангай үргэн ойн хүндыдэ хоргодоһон багахан тосхоной гэрнүүд холо хойнонь үлэбэ.

— Фү, могойдо хадхуулһан сүдхэлнүүдсни, хусанал! — гэжэ урдань ябагша наһажаал ангуушан ёһотой баргажанай шалшараниие гарган, хамар дороо бүрд гэбэ.

— Хулгайшан шэнги айлай араар марьяахадамнай жэгэндээрнэ хаям даа, Филя аха,— гээд залуунь харюусаба.

— Хулгайсан сэнги гэнэ гүс? Хэнэй юумэ хулуугаа зонбибди? Сүдхэр үхэдэл абааса ехэ, хэн тэдэ ангуудые тэзээгээ юм?— гэжэ Филипп ушаргүй муухайгаар уйгарлан дуугарба. Һүүлдэнь нэгэ бага уушхарһан хойноо тамхяа нosooгоод, номгоншогоор нэмэбэ:

— Эх, Гриха, үсөөл гүлмэр байнас даа! Үбэстэй зэрлиг сандаган...

Үбгэн Филипп үшөө удаан гэмэржэ ябаба.—«Үйлөө харла ехэ, юундэ гэнтэ хулгайшан тухай ама алдаа гээшэбиб,—гэжэ залуу хүбүүн бэеэ зэмэлнэ. Бэрхэ ангуушан гэжэ һанахадаа энэ суутай браконьер Гунявин Филипптэй агнахаяа гараа бэшэ юумэл даа тэрэ. Нютагтань энээнһээшье дүршэлтэй, энээнһээшье зоригтой ангуушад бии. Теэд тэдэнэр иимэ сагта хэзээдэшье хандагайнуудые намнажа аладаггүй. Юумэ үзөөгүй залуухан хүбүүн хадаа ой тайгын арьял томо ангые өөрынгөө нюдөөр хараһайб гэжэ һанаа ха юм. Наһан соогоо оройдоо нэгэшье амиды хандагай хараагүй ха юм. Тиихэдэ хангай үргэн тайгамнай! Үүр хяраанай иимэ бүдэ бадаг үедэшье ямар һайханаар харагданаб! Оршон тойрон абяа аниргүй. Ой модон тодо бэшээр һаарайлдан барбайлдан харагдана. Зүрхэ сэдьхэлдэ нэгэл жэгтэй. Ямар нэгэн нюуса далда, ойлгогдошогүй һайхан юумэн гүн хүхэ тайгын бүтүү хара шэдхэ соо хоргодожо байһанаа, мэнэ мэнэ наашаа гаража ерэхэ гэһэн шэнги. Тиимэ ойлгогдосогүй, нюуса далда юумые хүлеэшэһэн залуу хүбүүнэй залуухан улаан зүрхэн һонор хүнгэнөөр сохилжо, урма зоригыень улам эршэдхэн нэмээнэ. Эгээл мүнөө холо холо хаядалтайгаар хатаржа ябаһан томо гэгшын хандагай нюдэндэнь харагдахадал гэбэ; хатаржа ябатараа, нарһан түглын наана гансата тогтожо, хүдэлэнгүй байшаба; хүдэлэнгүй байжа байтараа, таба һүрэдэгэй хатуу һомодо тудуулжа, удааханаар газарта унашаба...

Иимэ зурагуудые нюдэндөө харахадаа, залуу хүбүүнэй зүрхэн баяртайгаар сохилжо, хүлынь хүнгэдэн, урагшаа улам түргэнөөр алхална. Теэд иигэжэ яаран гэхэдээ, ээ жаалда, урдаа ябаһан Гунявинайнгаа хүл ходо гэшхэжэрхинэ. Тэрэнь гэдэргээ эрьежэ, нариихан хоолойгоор шалшаруутан хараана:

— Могойдо хадхуулаагси, зэрлиг сандаган!..

— Филя аха, хүлисыш. Бодолдо тархяа эрьешэнэлби даа...

Харюудань бузар муухай хараал дуулдаад, тэрэнь саашадаа могойн шииганаан шэнги абяан боложо дүүрэшэнэ.

...Үүр сайжа эхилбэ. Зүүн зүгһөө огторгойн хаяа улайрна. Үглөөнэй һэргэг һэбшээн һэршэгэнэн үлеэжэ, мэлюун амисхалаар хайрана. Һалд һууһан, зарим газартаа мүльһэтэн ялаганаһан саһан доогуур бишыхан горхон холшогонон урдажа, булаг хүйтэн уһаяа нуур тээшэ яаралтайгаар түлхинэ. Энэ шуумар багахан горхоной эрьедэ ангуушад ойро зуура амараад, саашаа дабхибад. Удангүй урбуулга ногоон оройтой уулын саанаһаа улаан шаргал наран гал дүлөөр улаабхин гараба.

Шэнэ үдэрэй мандажа байһан энэ жабхаланта һайхан үедэ холо урдань нохойнуудай гани саг хүсаха абяан үглөөнэй һонор агаар хаха зүһэн зэдэлшэбэ.

Филипп арынгаа сүүмхые аргагүй шамдуугаар абажа хаяад, гүйдэл дундаа хатангир хуурайгаар абяа гараба:

— Энээниие абаад, хойноһоомни ябалси!..

Ангуушад һахай һалаг гүйлдэһөөр гүйлдөөд, нохойнуудай хусаһан газарта ойртожо ошобо. Харан гэһээнь, томо гэгшын буйр хандагай һогоонойнгоо ойроһоо нохойнуудые намнажа, уланхаташаһан юумэ хатаржа ябаба. Филипп бүдүүн гэгшын модондо таба һүрэдэгөө хашажа ерээд лэ, буудажал орхибо. Буйр хандагай харата муухай газарһаа хобхоржо, агаарта дэгдэхэ гэһэндэл, өөдөө собхорон һүрөөд, ой тайгын хүсэд гэдэжэ үрдеэгүй сагаан хүнжэл дээгүүр улаа адхан унашаба.

Баатар зоригто Хок гэжэ хандагайн ами наһан иигэжэ эндэ таһалдаа һэн. Хурса хутагаар һэтэ отологдоһон хоолойһоонь улаан шуһан элбэгээр гоожоно. Филипп үбдэг дээрээ һэхэрэн унажа, тэрэ элбэг шуһанһаань хомхойгоор гудамхижа оробо. Шуһанда садаһан хойноо залуу нүхэр тээшээ эрьежэ хэлэбэ:

—Хүрэсөөгүйдэнь уу.

Григорий нүгөөдынгөө шуһанда зууралдаһан нюур харахадаа, ойгоо гутан, газарта нёлбожорхёод, буруу харашаба. Энэ үедэ нохойнуудынь баһа дахин хусажа, ой тайгые зэдэлүүлбэ. Филипп буугаа саб шүүрэн абажа, нохойнуудай хусаһан зүг тээшэ гүйшэбэ.

— Байгыш, бидэнэртэ энэмнай хүрөөл!— гэжэ Григорий хойноһоонь ооглон гээгдэбэ. Теэд нүгөөдэнь миил гараараа зангажархёод, хушуунай саагуур харагдахаяа болин ябашаба. Үнишье болонгүй буугай дуун соностобо. Григорий бүхы бэеэрээ татагад гээд, байра дээрээ оройдоо бэгзышэбэ. Иимэ гам хайрагүй, бузагай муухай алалга хюдалганда хабаадажа байнаб гэжэ һанахадаа, зүрхэ сэдьхэлынь гажа буруугаар шэмшэрэн үбдэбэ.

— Бурхан хараза, тарган һогоон дайралдаалси,— гэжэ Филипп шуһатай духаяа хэрээһэлэн, хамар дороо гүбэрөөд, хүсэд шагааншьегүй, һогооной урда дала уруу буудажархиба.

Экиин нюдэн бүрүүлтэжэ, нарһанай хушан шара холтоһондол түрүүшээр шашгар улаан болоод, байн байн харлажа эхилбэ. Саашадаа балай харанхы боложо, Экиин бүхы наһан соогоо хэмгүй найдамтайгаар шүтэжэ мүргэжэ ябаһан Һара. Нараншье харагдахаяа болишоо һэн...

Түүдэг носожо хүүенэ. Галай улаан дүлэн шородо хадхагдаһан мяхануудые хомхойгоор долёоно. Тээ ойрохоно үнэһэн боро үнгэтэй, жаахан шара туруутай хандагайн нарай тугалнууд эхынгээ хажууда хэбтэнэ. Хоёр тугал хэбтэнэ.

Бахарданги хара шарайтай болошоһон Григорий түүдэгэй ойгуур эрьелдээд, хандагайн тугалнуудай ойро ошобо. Юлэгэр улаан нюдэтэй Филипп тэрэнэйнгээ алхам бүхэниие адаглан харана. Иимэ юумэнэй болоһондо залуу хүбүүн мүнөө үнэн зүрхэнһөө халаглан гэмшэнэ гэжэ үбгэн браконьер ойлгожол һуугаа һэн. Тиигээд ехэл алмай байһандаа аман соогоо өөрыгөө хараан гэмэрнэ: «Нүүлэ доогуур нюужархиха юм аад лэ, халагни халаг...»

Өөрынгөө гэм зэмые сагааруулха гэжэ, үбгэжөөлынь танигдахаар бэшэ, энхэрэлтэй зөөлэхэн хоолойгоор дуугарба:

— Гриха, һогоониинь таргы-ы-ын даа байгаабси бы даа...

— А ши мэдээ һэн гүш, тугалтай гэжэ?

— Нүхэр, мэдээсэе байгаа гээсэ һэн гүб...

— Шинии нүхэр — хүбшын хүхэ шоно!— гэжэ хашхарһан бэеэрээ Григорий мантагар томо нюдаргаараа нүгөөдынгөө билайха улаан нюур худар бии шадалаараа табижархиба. Филипп ара гэдэргээ алдалшаба.

...Ойн багахан соорхой. Хандагайн хоёр тугал, ангуушанда алуулһан эхэнь, саһа уруу нюураараа шаагдаһан Филипп. Бултадаа хүдэлэнгүй хэбтэнэ...

Григорий нюурайнгаа хүлһэ аршаад, гэр тээшээ хэдэн алхам ябаадхиба. Зогсобо. Ойро зуура бодолгото болон байтараа, эрид шиидэнгеэр ябаһаар ябашаба:

— «Хоюулайемнай сүүдлэг саашань!..»

Модо шэрэдэг харгы худар Григорий һалхин хурдаар хүрэжэ ерэбэ. Сэдьхэл зүрхыень шүдхэрэй һабардаһан шэнги, зосоонь түглэгэр муу болошонхой. Ойн багахан соорхой, хандагайн жаахан тугалнууд нюдэндэнь элеэр харагдана.

Шара набшата намарай наартай дулаахан үдэр эгээл энээхэн багахан соорхойн дунда һайхан сэдьхэлтэ Хок нүгөөдэ диилдээшэ буйр хандагайгаа алан мүргэхээ хайрлаһан юумэл даа.

Ородһоо Б. Мунгонов оршуулба.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур
1963 оной сентябриин 29.

АХА ДҮҮ МОНГОЛ ОРОНДО АЙЛШААР...

МНР-эй Сэлэнгэ аймагай профсоюзуудай уряалаар Буряадай АССР-эй облпрофсоведэй түлөөлэгшэд Сэлэнгэ аймагта хэдэн үдэрэй туршада аяншалжа ябаһанаа бусажа ерээ. Республикымнай түлөөлэгшэд аяншалгынгаа түрүүшын үдэр Сэлэнгэ аймагай томо предприятинуудай нэгэн болохо мелькомбинат хүрэжэ, тус комбинадай ажал хүдэлмэритэйнь танилсаа, хүдэлмэришэдтэй хани халуунаар хөөрэлдөө. Үдэшэлэн комбинадай клубта ошожо, кинокартина хараһан, залуушуултай наада зугаа эмхидхэжэ, орой болотор сэнгэһэн байна. Манай республикын түлөөлэгшэд ороной томо комбинадуудай нэгэн—тус аймагай модо болбосоруулгын комбинадай гурбан заводуудаар ябажа, ажал хүдэлмэритэйнь танилсаа.

Тус комбинадай хүдэлмэришэд хоорондоо социалис ёһоор мүрысэжэ, арадайнгаа ажахыда шухала хэрэгтэй продукци үйлэдбэрилнэ. Мүнөө тус комбинадай хоёр бригададань социалис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон. Нүгөөдэ — арба гаран бригадынхидынь социалис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө хоорондоо мүрысэнэ.

Бүмбэцэндын нэрэмжэтэ Сүхэ Баатар хотодохи арба нэгэн жэлэй һургуули аяншалагшадай анхаралые татаа. Тус һургуулида хамтадаа 1300 һурагшад нэгэ доро һуралсана. Урдань энэ һургуулиин һурагшад гурбан халаанда һуралсадаг байһан. Мүн аяншалагшад аймагай хүдөө ажахын Шаамарай нэгэдэл, үрэ-жэмэсэй станци, аймагай промышленна томо хото болохо Дархан, Зүүн Хараа хотонуудаар ябажа танилсаа. Зүүн Хараадахи гүрэнэй ажахын нэгэдэлэй туршалгын станциин, вагонно депогой хүдэлмэришэдтэй, «Хунда» гэжэ амаралтын байшангай хүдэлмэритэйнь танилсаһан байна.

Предприяти, эмхи зургаан, залуушуулай вечертэ ерэхэдэ хани нүхэднай манай республикын түлөөлэгшэдые нэрьемэ альга ташалгаар угтадаг, хүндэлдэг, үдэшэдэг байба.

Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) дүрбэн баатарнууд А. Н. Оширов, Буня, К. И. Филиппова болон Дашидорж гэгшэд хөөрэлдэжэ байна.

Тобшохоноор...

✦ Улаан-Үдын горпищеторг овощ болон хартаабха тушаан абалгые түхэреэн сүүдхэ соо эмхидхээд, энэ хүдэлмэри таһалгаряагүй ябуулна. Мүнөө тэрэнэй баазада республикын колхоз, совхозуудһаа 1150 тонно хартаабха, 1120 тонно овощ оруулагдаад байха юм. Илангаяа Шергинскэ, Онохойн, Бэшүүрэй, Эрхирэгэй совхозууд, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин «Коммунизм», Калининай нэрэмжэтэ колхозууд схэ хартаабха, овощ тушааба.

✦ Һүүлэй үедэ городой магазинуудаар арбуз, банан, яблока, овощ, хартаабха элбэгжээ. Улаан-Үдын горкоопторгын магазинуудта хоёр вагон яблока худалдаанда гараа. Горпищеторг 100 тонно яблока һаядаа абахаар хүлеэнэ.

К. Димов.

* * *

✦ Түнхэнэй «Восточные Саяны» колхоздо хартаабхын ургаса хуряалга эмхитэйгээр ябажа байна. Тэндэ Аршаанай 8 жэлэй һургуулинн һурагшад 7,5 гектар хартаабхын ургаса хуряажа, колхоздо ехэ туһа хүргэбэ.

Г. ШИРЕТОРОВ.

Полтавска областиин туршалгын станциин эзэлдэг горитойхон газарай дунда наукада тон һонирхолтой хэһэг — оройдоо гектарай гурбанай нэгэ хуби болохо газар бии юм. Тэрэ газар дээрэ ямаршье жэлдэ нэгэ ургамал — намарай хара тараан хододоо ургажа байдаг.

1886 он—тарилга хэһэн түрүүшынь жэл

1886 ондо тэндэ хара таряа анха тариһан юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо намар бүхэндэ ургасыень хуряагаад, тэндээ тэрэ ургамалаа дахяад таридаг. Гайхалтай юумэн юуб гэхэдэ, газарынь нэгэтэшье үтэгжүүлэгдээгүй байһан.

Эрдэмтэд нэгэ ургамалые ганса газар дээрэ таһалгаряагүйгөөр таряад байхада ямар үрэ дүн үгэхэ байһыень тодорхойлхо зорилго табина. Совет научна хүдэлмэрилэгшэд олон жэлдэ хэһэн туршалгынгаа үндэһөөр газарые саг соонь, шанар һайнтайгаар элдүүрилээд, хахалаад, лущени, тарилга болон культивацилгын болзор алдангүй хээд байхада газарай хүрьһэндэ байдаг тэжээлтэ бодосойнь зүйл жэлһээ жэлдэ нэгэ бага доошоо ородог гэһэн тобшолол хэнэ.

Гэбэшье ганса газарта нэгэ ургамал таридаг газарай ургаса зэргэлээшэ һэлгүүлэн тарилга хэдэг аад, хүрьһыень элдүүрилгэдэ бага анхарал хандуулагдаһан газарта таригдаһан тарилгада орходоо ехэ ургаса үгэдэг байна. 75 жэл соо таригдаһан хара тараанай ургаса гектарта оруулан тоолоходо дунда зэргээр 11,1 центнер болохо байна. Һүүлэй 15 жэл соо ургасань дунда зэргээр гектарай 12,5 центнер болоно. Мүн зарим жэлдэ 22—23 центнерһээ дээшэшье ургаса үгэһэн ябадал үзэгдэнэ.

(Календарьһаа абтаба).

ТАЛЫН БААТАР, ТАЙГЫН БАРТАХИ

(Үльгэршэлжэ бэшэгдэһэн үнэн ушар)

Зуугаад жэлэй саада тээ Зэдын голой уужам дэлюу нютагуудай нэгэндэ һэн гэлсэхэ. Эсэгын эрхэ бэрхэ долоон хүбүүн сугтаа ажаһууһан юм ха.

Одхон хүбүүниинь шиира шиираг, бар хүсэтэ баатарнуудай нэгэн байгаа. Ардаг мураа азаргын гүйдэл дунда һүүл дээрэһээнь шүүрэн барибал байра дээрэнь зогсоохо шадалтай хүбүүн түрөө һэн гэхэ.

Зунай сагай зугаа наадан дээрэ хаа-хаанаһаа, хари нютагһаа ерэһэн, биб гэжэ бэеэ зүриһэн бүхэшүүлые үрөөһэн гараараа барихадаа бээлэй малгай шэдэһэн шэнгеэр һэжэдэг байба. Тиигэжэ хододоо барилдаанай баруун заха, урилдаанай урда заха барижа, һураг сууда гараа. «Бар тайгын бартахи» гэжэ нэрлүүлээ.

Нэгэтэ үглөөгүүр эртэлжэ бодоһон баян Балхи газаа гараба. Харан гэхэдэнь харша шүргэнь баханатайгаа һуга татагдан унашоод хэбтэбэ.

— Һэ, тэбэри бүдүүн шэнэһэ зоолгожо хэһэн баханамни хара һалхинда хазад гээгүй юм. Юун болобо гээшэб,—гээд гайхаһандаа ошожо хараба. Хоёр һөөмһөө дээшэ утатай хүнэй мүр обёорон гээд:—Ай халаг! Мууһаа муу, модонһоо хөө,—гэжэрхёод баян Балхи баатар хүбүүнэй баабайн тээшэ алхалба. Богоһонойнь саада тээ нэгэ хүлөө табихатайгаа зэргэ:

— Барилдаха хүниие оложо ядахадаа байра дээрээ бата һууһан баханаһаа юу эреэб? Али, намайе баһахадаа хашаа хоройемни хамхалба гү?—гэжэ хорон хараал бусалгаба.

— Хэн?!—гээд гэрэй эзэн гайхана.

— Танай тэнэг мунсаһаа ондоо хэн байха һэм!

— Гайха! Тэнэмэршни бүтэн байһан бахана харшаһаа юу ерээ гээшэб?

— Юу гайхасагаашаболообши. Эхи захагүйгөөр һургаһан элдин салдан хүбүүншни зоргоороо ошожо, зондо түбэг татажа байна бэшэ гү?

— Иимэ шинга амитанай түрэхэдэ яаха гээшэбиб. Хүлисыт! Бахана хобоо, харша хоройтнай бодохол!

— Дэгэл захатай, дээрээ ахатай. Тэрэтнай дурааpaa болоһон Дурлайн хүбүүн бэшэ. Хуули хубяар голынь эльбүүлхэдэ мэдэхэ,—гээд баян үүдэ урхыень хаб гэтэр шэдээд арилшаба.

Одхон хүбүүн орожо ерэнэ. Баабай бадашан: — Иихэдээ юу хэжэ ябанаш?

— Яагаабиб?

— Талада байһан бахана шамһаа юу ереэб.

— Һа-һаа... Баян хүнэй бахана хэр бүхэ юумэ ааб гэжэ туршаа һэм. Һанаа зоболтогүй. Мэнэ байрадань байлгаадхихаб,—гээд газаашаа гарана.

**

Намарай ольбо унажа, набша намаашье алтарба. Шиига мундуу хүбүүнэй эгээн ехэ аха агнууридаа бэлдэн, эбдэрһэнээ эблүүлжэ, задарһанаа заһажа эхилбэ.

— Баабай, би тайгада гаралсахам,—гээд одхон хүбүүнэйнгээ амар заяа үзүүлхэсэ болиходонь, эсэгэнь доошоо харан, дуугай һууд гээд,—бар хүсэндөө бү найда. Агнуури амарта бэшэ. Бүхы юумэн оньһон аргын хүсэн. Ахаш шандааһаар шамда хүрэхэшьегүй һаа, булганай борые, халюунай харые моринойнгоо мундааһаа хондолой хүрэсэ ашажа ерэхэ хабатай. Тиихэдэ ши юу хэжэ шадахабши. Бойтогоо борьбоһоо, шархяа шагайһаа унагаатараа ябахаш. Үлүүл хадаа,—гээд эсэгэнь хорибо.

— Баабай, юу хэлэнэ гээшэбта. Бар тайгын эзэн баабгайтай хүсэеэ туршалсахам,—гээд дорюун.

— Боли, хүбүүн! Тиигэжэ ама бү алда. Баабгайш хүбшэ тайгын хүсэтэнэй нэгэн, арьяата ан гээшэл,—гэжэ эсэгэнь хэлэбэ.

— Баабай, яахатнайб, ябалсаг. Гурбан жэл соо ээрэбэ, боһобо. Залхуутайшье болошоо. Эрэ хүн зориһондоо гэһэндэл һанаагаа амараг,— гэжэ ууган хүбүүн эсэгэдээ хандаба.

**

Ангуушад ашаа ганзага ехэтэй арын тайга тээшэ галгюулба, гайгуулба. Һарьдаг тайгын һаарида, буртаг тайгын гүндэ хуушан отогоо һэльбэбэ, хонолго байраяа түхеэрбэ. Ахатаяа ошолсоһон одхон дүүдэй хүбүүн үнэн бэеэ бэел...
гэн малгайгаа үмдэбэ...
ябалсаһан хани нэгэ ан...
тай нүхэсүүлжэ, ахань ...
риин газар тээшэ эльгээ...

Нарин могойн гулдир...
нара һарын харагдаша...
түү бар тайгын модоной
мушэр залуу ангуушана...
дөө харахын забдагүй ш...
тэртэднэ. Алхам бүхэнде...
ли, орбонһоо тороно,
шооно. Сүг ябаһан нүхэ...
хойноһоо таһарал бари...
салдана.

Хүзүү сагаан Хэрмэш...
рэ хирэ болоод лэ хуш...
ной орой оодэ харан
Залуу ангуушан хэрмэ...
шээнгүй үнгэрнэ. Ой ух...
гансал баабгай. Хани нү...
хараһанаал буудана. Тэ...
гуушан гайхан тагнан:

— Агнуурида ерэһэн...
манда буугаа нэгэ һү...
хулганаанайшье хамарһа...
һа гаргыш,—гэбэ.

— Ой тайгын оёор
жэжэ божо амитадые хор...
яахамниб. Харин бар
хаан — бартахитай бар...
һаа болохо байгаа.

— Хүлеэжэ бү яда,
хал байхабди.

Ябаһаар ябатараа ун...
орбон дээрэ ябашаба,
гэһээнь һүрөөтэй томо б...
хойто хүл дээрэ зогсон,
ангайн, альгаа ташажа,
тайгын хүнхинэсэ бархи...

— Нүхэр бү бууда.
үзэлсэхэм,—гэхэтэйгээ
үргэлжэ ябаһан аматая...
жуу тээшэнь халаад, хор...
шуун сасуугаа баабгайн...
һаа шурд харайн оробо,
шэхэндэнь аһажа, урагш...
шонь угзаран, ула доро...
хэхээр забдалай. Тэрэнь...
мэшье бэлэн бэшэ байш...

Талын баатар, тайгын
хи хоёр тэн тэрээ носолдо...
хыень нүхэрынь харан г...
«энэм яажа байнаб» гэ...
доод, хүнды суураа б...
тээшэ залан ханяалгаха...
дэнь үрдихөөр бэшэ, хи...
хин мэтэ эршэгыдэнэ. Эр...
урбалдан, дээрэ доро га...
оролсон, газар дээгүүр
рилдаба. «Оһол болоо һ...
хэрөө оножо болохо хаб...
бодоод, һомошо хутагаа...
лан даб гэбэ. Баһа үр...
бэшэ.

Нүхэрынь айһан сошо...
огог тээшээ харайба. Я...
газараа алдахагүйн тула...
саал сабшаһаар отогтоо
һэн гэхэ. Үгэ хүүрээ эб...
ядан, ээрэн эгшэн бай...

— Нүхэршни баабгай...
рюулаалтай,—гэжэ аха...
лээд, заглуутай сайһаа а...
угэхэдэнь амяа даруулһ...
гуушан:

— Тиигээ... гээд дэ...
нюдөөр гэтэн зогсобо.

— Яахаб. Хориһоор
дуулангүй ябаа. Мэнэ
ошожо хоюулайень асар...
гэжэ ахань хэлэбэ. Бааб...
бүүн хоёрой байлдаһан
ошожо харахадань, хү...
табан хурган баабгайн
зуур хударуу багса ороп...
бартахиин һабар хүбүүнэ...
һуга руу шаагдашанхай
һэн. Хоёр гурбан хүн
ангуушанай хурга ара...
май заалажа һалгаагаад...
тоо асараа һэн гэлсэхэ.

Ахань үхэһэн дүүгээ...
жа:

— Арын хара буртаг...
ба томо баабгай байрлажа...
танние амнды табинагү...
сэгшэ һэн. Дүүмни тэр...
дайралдашоолши даа.
хүсэтэн, арьяатанай
хоёр тудалдажа, амяа
бат,— гээд ахань ма...
абан, дүүгэйнгээ хүүр...
дохин ёһолоо бэлэй.

Аполлон ШАДА...
уран зохёо...

Афанасий Алексеевич Ананин автомашинын жолоошоноор хорин долоон жэл соо ажаллана. Энэ эрхим жолоошон —коммунис ажалай ударник.

Мүнөө нүхэр Ананин Бэшүүрэй совхоздо хүдэлмэрилжэ байха юм. Тэрэ һү тушаалгын тон харюусалгатай хүдэлмэри дүүргэнэ. Тиихэдээ һү заашье гутаангүй, ариг сэбэрээр һү тушаан абалгын пунктда хүргэнэ.

1962 оной июль һараһаа хойшо ганса газарта һү зөөхэдөө 400 эрьесэ хэһэн байгаа. Һүүлшын дүрбэн һара соо 59 мянга гаран килограмм һү зөөбэ.

Зураг дээрэ: А. А. Ананин.

С. Цыдыповэй фото.

БУРЯАДАЙ ТҮРҮҮШЫН ҮЗЭГЛЭЛ

Буряадай түрүүшын үзэглэл бии болгогдоһоор зуу шахуу жэл боложо байха юм. 1865 ондо ородой ниислэл—Санкт-Петербург хотодо ород-буряад үзэглэл хэблэгдэһэн. Энэ хадаа буряад хүүгэдые үндэһэн хэлэндэнь һургаха үзэглэл байһан байгаа. Зохёогдоһон тэрэ үзэглэл ород алфавит дээрэ бэшэгдэһэн юм. Тиимэһээ ород алфавидай бүхы үзэг үзэглэлдэ хэрэглэгдэһэн байна. Гэбэшье ород хэлэндэ хэрэглэгдэдэггүй аад, буряад хэлэнэй абяанда дуулдадаг һ, ө, ү үзэгүүд тусхай тэмдэгтэйгээр хэблэгдээ.

Ород алфавит дээрэ хэблэгдэһэн буряадай түрүүшын үзэглэл зохёогшо Николай Семенович Болдонов болоно. Тэрэнэй түрэһөөр зуун гушан жэл болоһон үдэрынь мүнөө жэл хүсөө.

Николай Семенович Болдонов Эрхүүгэй губерниин Балаганска уездын Зукули нютагта түрэһэн. 1854 ондо Эрхүүгэй уездын училищи дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр тэндэхи духовно семинарта һуралсаа. Тус һургууляа тон магтаалтайгаар дүүргэһэн байха юм. Эрхүүгэй православна мүргэлэй шажан баригшад бэлигтэй тэрэ буряад хүбүүе мүргэлэй газар хударуу оруулха зууршалга хэһэн байба. Эрхүү болон Нерчинскын архиепископ Парфений бэенхэдэжэ, залуу семинарист Болдоновые христос шажанай санаартан болгожо, буряад зоной дунда энэ шажанай номнол тараагшаар ашаглаха оролдолго гаргаһан байна.

Шажанай номнол тарааха хүн болохо хүсэл Николай Болдоновто яашье байгаагүй. Ниитын ажал ябуулагшад шестидесятнигуудай нүлөөн доро хүмүүжэһэн Н. Болдонов түрэл арадайнгаа гэгээрэлэй хэрэгтэ өөрынгөө хүсэ шадал, эрдэм мэдэрэлээ зорюулха хүсэлтэй байгаа. Тэрэ хүсэһэндөө хүрөө. 1864 оной ноябрьда Н. С. Болдонов Балаганска уезддэ шэнэ нээгдэһэн училищиин багша болобо. Үтэлхэ хүрэтэрөө тэндэ хорёод жэл соо хүдэлөө.

Буряадай анха түрүүшын үзэглэл Эрхүүгэй буряад зоной хэлэнэй аялга дээрэ бэшэгдэһэн байгаа.

Үзэглэл тушаагаа бэшэһэн оршол дотороо зохёогшо иигэжэ тэмдэглэнэ. «Нэгэ талаһаа Байгалай баруун талын буряадые ород номдо һургаха, нүгөө талаһаа буряад зониие өөһэдынь хэлэ бэшэгтэ һургаха зорилго табигдана».

Түрүүшын буряад үзэглэл зохёогшо тэрэниие ород алфавит дээрэ юундэ бэшэһэн байгааб? Энэ асуудалда оршол соо бэшэгдэһэн мүрнүүд иимэ харюу үгэнэ: «Байгалай баруун талын буряадууд ород үзэгые буряад хэлэндэ тааруулан хэрэглэхэ гэһэн бодол түрэбэ. Һүүлэй үедэ ород бэшэгтэ һураһан буряадууд өөһэд хоорондоо бэшэг бэшэлсэхэдээ ород үзэгөөр үндэһэн хэлэн дээрээ бэшэнэд. Мүн ород хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн ном буряад хэлэн дээрээ оршуулан уншахадаа ойлгоно. Тиимэ ушарһаа буряадуудай өөһэдынь мэдэржэ хэрэглэһэн эрилтые хангахамнай» гэжэ Н. С. Болдонов бэшэһэн байна.

Буряад арад зуун жэлэй саада тээ ород алфавидай буряад хэлэндэ зохилдохо байһаниие мэдэрээ ха юм. Тэрэ үеын түрүү хүнүүд—багшанар, арадай гэгээрэлэй хэрэгэй түлөө оролдогшод Н. С. Болдонов мэтэ хүнүүд тэрэ эрилтые дүүргэлтэ болгон, үндэһэн хэлэн дээрээ ном зохёон хэблүүлһэн байна.

Ород алфавит дээрэ зохёогдоһон буряадай түрүүшын үзэглэл шажанай номнол дэлгэрүүлэгшэд-попуудаар бэшэ, харин буряадуудаар, өөһэдөөрнь бии болгогдоһыень гэршэлнэ.

Буряад үзэглэлэй хэблэгдэн гаргагдаһанай һүүлээр Николай Семенович Болдонов үшөө нэгэ ном—буряад үхибүүдтэ шухала хэрэглэгдэхэ Россин үзэглэл оршуулаа. Монгол хэлэнэй мэдээжэ мэргэжэлтэ, элитэ словариин автор профессор Голстунский Н. С. Болдоновой оршуулһан үзэглэлдэ ехэ сэгнэлтэ үгэһэн байна.

Профессор оршуулагшада хандан богонихоншье һаа удхатайгаар иигэжэ бэшээ: «Оршуулгатнай бүхы талаараа айхабтар һайнаар хэгдээ...».

М. Спектор.

Һүүлшын бороогой һүүлээр.
П. ЯХНОВЕЦКИИН фото.

Хилын саанаһаа

Ю. Гагарин Париж ерэбэ

ПАРИЖ, сентябриин 27. (ТАСС). Түрүүшын совет летчик-космонавт Юрий Гагарин мүнөөдэр эндэ ерэбэ. Парижда астронавтикын уласхоорондын XIV конгрессто хүндэтэ айлшан болохо юм. 1962 ондо астронавтикаар уласхоорондын «Галаберай шан» космонавтда барюулагдаха юм.

Аэродромһоо совет посольствын байшан хүрэтэр олон модоной газарта һунаһан замаар нээмэл автомашина соо һуугаад ябаһан Юрий Гагаринние Парижай хэдэн мянгаад ажалшад амаршалжа байба.

Валентина Терешковае Кубада хүлеэнэ

ГАВАНА, сентябриин 27. (ТАСС). Замбуулинай дайда руу ниидэһэн дэлхэй дээрэхи түрүүшын эхэнэрые Кубын эхэнэрнүүд, сүлөөтэ аралай бүхы ажалшад ехээр хүлеэжэ байна.

«Бидэнэр бултадаа Валентинын ерэхые ехээр хүлеэжэ байнабди,—гэжэ эхэнэрэй федерациин Гаванай организациин генеральна секретарь Каридад Родригес мэдүүлбэ.

ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй заседани

БЕРЛИН, сентябриин 27. (ТАСС). 1964 оной арадай ажахын түсэб, гүрэнэй бюджет зүбшэн хэлсэһэн ГДР-эй Министрнүүдэй заседаниин үсэгэлдэр болоһон тухай Германиин Демократическа Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын дэргэдэхи хэблэлэй мэдээсэл мүнөөдэрэй газетэнүүдтэ толилогдобо. СЕНГ-эй VI съездын шиидхэбэриин үндэһөөр 1964 онһоо республикада түсэблэлгын ба арадай ажахые ударидалгын экономическа шэнэ гурим бэелүүлэгдэжэ эхилхэ, энээнэй ёһоор гүрэнэй, ажахын бүхы организацинуудай ажал ябуулга һайжаруулха эрилтэ табигдана гээд заседани дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. Штоф тэмдэглэбэ.

Республикын арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб, бюджедые Министрнүүдэй Совет баталаад, энэ хоёр документые эсэслэн хаража үзөөд, баталхын тулада ГДР-эй гүрэнэй соведтэ дамжуулба. Энээнтэй хамта мүнөө жэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхэ тодорхой хэмжээнүүд хараалагданхай.

США-гай зүбшөөлөөр

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 27. (ТАСС). Сэрэгэй буһалгаа хэһэнэй эсэстэ Доминиканска Республикын президент Хуан Бош гэдэгые тушаалһаань буулгаһан ушар США-да үргэнөөр дэмжэгдэбэ. Урбалтада бэлэдхэл тухай Вашингтондо үнинэй эли болоһон байгаа гээд хэблэлэй хэдэн органууд тэмдэглэнэ.

Буһалгаата хэлсээн тухай Америкын правительство бүри урид мэдэжэ байһан юм гээд «Нью-Йорк Таймс», «Нью-Йорк Уорлд Телеграм энд Сан» газетэнүүд мэдэрнэ. «Сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэд, политическэ ажал ябуулагшадай дунда байһан тэдэнэрэй туһалагшад, мүн бусад түлөөлэгшэд олон һарын турша соо буһалгаанда бэлэдхэжэ байһыень эндэхи тусхайта хүнүүд мэдэжэ байгаа» гэжэ «Нью-Йорк Таймс» газетын корреспондент Шульц тэмдэглэбэ.

Совет арадай туһаламжа

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО, сентябриин 27. (ТАСС). «ИЛ-18» гэжэ совет самолет Сан-Пауло гэжэ Бразилиин городто бууба. Гал түймэрһөө хохидоһон Парана гэжэ штадай арад зондо энэ самолет эм дом, эдеэ хоолой зүйл асараа. Тус штадай бүхы газар дээрэ недели шахуу саг соо түймэр шатаа. Бразилиинхид ехэ баярлан, энэ туһаламжые абаба. Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущев иимэ хохидолой болоһондо шаналжа байһан тухайдаа Бразилиин президент Гуларта мэдүүлһэн байгаа.

Са... ула...

**Улаан-Үдын гидромет...
риин мэдээсэһэнэй ёһоор,
республика доторнай үү...
байха, зарим нютагуудта
гээр шииг нойтон орохо...
хойто зүгһөө һулаханаар
Улаан-Үдэ городто үглөөгүү...
үдэртөө 9—11 градус дула...
хоор багсаагдана.**

**Сентябриин 30, октябри...
нэй үдэрнүүдтэ республи...
бага зэргэ үүлэтэй бай...
нойтон орохогүй. Баруун х...
һөө һулаханаар һалхилха.
дөө хойто аймагуудта 5—1...
аймагуудта 0—5 градус
үдэртөө 5—10 градус дул...
хаар хүлеэгдэнэ.**

Редактор Ц. О. ОЧИ...

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Ула... улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. ре...тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—... отделов: сельскохозяйственного производства и парт... жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и ...ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологи... —24-74, советского строительства и быта—34-93, раб...ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и перев... 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00538. Зак. № 50...